Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

16 ДЕКАБРЬ, ПАЙШАНБА № 241 (739).
Сотувда эркин нархда. 1993 йил.

МИСР САФАРИ: ДАСТЛАБКИ НАТИЖАЛАР

СУРАТДА: икки мамлакат Президентлари суҳбатлашаётган пайт. (1992 йил). Р. ҒАФУРОВ тасвири.

Бундан роппа-роса бир йил аввал Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Миср Араб Республикасига расмий ташриф билан борган эди. Бу сафарни икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик муносабатларининг бошланиши деб аташ у қадар тўғри бўлмас. Чунки беш минг йиллик тарихга эга бўлган, эҳромлар ва афсоналар юрти Миср билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик ришталари мозийнинг бир неча асрлик қатламларига бориб тақалади. Совет иттифоқи парчаланишидан илгари Ўзбекистоннинг Миср билан сиёсий, иқтисодий, маданий, савдо-сотиқ ва бошқа соҳалардаги алоқалари Совет—Миср муносабатлари доирасида кечарди. Бироқ бу муносабатлар негизида Ўзбекистон иштирокининг салмоқли эканини алоҳида эътироф этиш керак.

1960 — 1970 йилларда ўзбекистонлик мутахассислар Нил дарёси соҳилларида йирик сув хўжалиги иншоотларини, Ассувон тўғони ва ГЭСини бунёд этишда, Хелвон металлургия комбинатини, Наг-Ҳаммодий алюминий заводини қуришда иштирок этгандилар. Сўнгги йиллар маълумотига назар ташлайдиган бўлсак, мисрликлардан 111 киши Ўзбекистон олий ўқув юртларида таълим олгани, улардан 73 нафарига фан номзоди илмий даражаси берилганини кузатиш мумкин. Шу нуқтаи назардан қараганда, икки мамлакат ўртасида бевосита дўстлик алоқалари ўрнатиш имконияти туғилган бир шароитда Президентимизнинг бу ўлкага сафари ўзаро ҳамкорлик муносабатларини кенгайтиришда муҳим қадам бўлди, дейиш тўғрироқ бўлади.

1956 йилда шоҳлик тузуми ағдарилиб, республика эълон қилингач, умумсайлов йўли билан сайланган Мисрнинг биринчи президенти Жамол Абдул Носир жиддий иқтисодий ислоҳотлар бошлаган эди. Умумий майдонининг 96 фоизи чўлдан иборат бўлган, буюк Нил дарёси соҳилидаги яроқли ерларининг ниҳоятда камлигига қарамасдан ислоҳот натижасида қишлоқ хўжалиги, айниқса пахтачилик соҳаси ривожланганини алоҳида таъкидлаш керак.

Мамлакатнинг ҳозирги президенти Муҳаммад Ҳусни Муборак ҳам очиқ эшиклар сиёсатини юргизиш, ислоҳотларини давом эттириш билан ҳурфикрлилик ва демократик эркинликни, бозор муносабатларини ривожлантиришга алоҳида эътибор бермоқда. Натижада қишлоқ хўжалиги билан бир қаторда саноат ҳам ривож топди.

Мисрдаги учрашувларда азалий ришталарнинг мавжудлиги икки давлат раҳбарининг ўзаро суҳбатларида, бир-бирларига ҳурмат-эҳтиром кўрсатишларида яққол сезилиб турди. Амалий мулоқот ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтган музокаралар натижасида Ўзбекистон Республикаси билан Миср Араб Республикаси ўртасида имзоланган сармоя сарфланишини рағбатлантириш ва ҳимоя қилиш тўғрисидаги битим, Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Миср Араб Республикаси ҳукумати ўртасида иқтисодий, илмий-техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги битим, ҳаво қатнови ва ҳаво транспорти соҳасидаги битимлар кенг миқёсли ҳамкорликка замин яратди. Ўтган бир йил давомида ўзаро аҳдлашувлар қандай натижалар берди, деган савол туғилиши табиий. Давлатлараро битимлар катта тайёргарлик, пухта ҳисоб-китоблардан сўнг амалий босқичга кириши барчага аён. Мисрда имзоланган ҳар учала битим ҳам ўз натижаларини бера бошлади. Ўзбекистонда Миср Араб Республикасининг элчихонаси очилди. Бир йил ичида Мисрдан бир неча ҳукумат ва ишбилармонлар делегациялари Ўзбекистонга келиб-кетди. Дин ишлари вазири доктор Махгуб, Касаба уюшмалари делегацияси, тижоратчиларнинг сафарлари самарали бўлди, дейиш мумкин. Буни Миср оммавий ахборот воситалари бот-бот таъкидламоқда. Ўзбекистонлик вакиллар Қоҳирада ўтказилган «Мавлуди набавий» диний байрамида иштирок этди.

Имом ал-Бухорий мажмуини қуриш учун 1 миллион жунайҳа (Миср пул бирлиги) миқдорида маблағ ажратилди. Ўзбекистонлик 87 нафар талаба Қоҳирадаги турли олий ўқув юртларида таҳсил ола бошлади. Тошкентда Миср Араб Республикаси маданий марказини очишга тайёргарлик кўрилаётир. Ўзбекистон ва Миср телевиденниелари ўртасида ўзаро кўрсатувларни намойиш этиш борасида музокаралар давом этмоқда. Буларнинг барчаси ўтган қисқа вақт ичида амалга оширилган ишлар.

— Ўзбекистон ва Миср ўртасидаги ҳамкорлик амалий босқичга кирмоқда, — деди Миср Араб Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси маслаҳатчиси Муҳаммад Магди Дайф. — Яқинда мисрлик иқтисодчилар Тошкентга келиб шакар заводи қуриш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилиб кетдилар. Айни кунларда мисрлик талабалар Ўзбекистонда тарих, муҳандислик, қишлоқ хўжалиги ва суғориш соҳаларида таҳсил олмоқда. Ўз навбатида ўзбекистонлик талабалардан иборат яна бир катта гуруҳ «Ал-Азҳар» дорилфунунида ўқиш учун жўнаб кетишга ҳозирлик кўряпти.

Инсоният тафаккури, маданияти, санъати ва тарихининг бешиги саналмиш Мисрнинг бозор иқтисодиётига ўтиш йўлидаги тажрибалари Ўзбекистонда иқтисодиётнинг миллий шаклини яратишда асқотиши табиий. Президентимиз Ислом Каримовнинг бу дилбар ўлкага сафари ва унинг бир йиллик натижалари мана шу жиҳатлари билан аҳамиятлидир.

Дилшод ҚАЮМОВ,
УзА шарҳловчиси.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

15 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жумҳуриятимизда меҳмон бўлиб турган Патрик Шихи бошчилигидаги «Б.А.Т индастриз» компанияси делегацияси аъзоларини қабул қилди. «Б.А.Т индастриз» Буюк Британиядаги йирик компаниялардан бири бўлиб, тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича жаҳон миқёсида салмоқли ўрин тутади. Унинг 80 дан ортиқ мамлакатда фаолият кўрсатаётган корхоналарида жами 200 минг нафар киши меҳнат қилади.

Мамлакатимиз раҳбари Ўзбекистон расмий делегацияси яқинда гўзал Буюк Британиядан улкан таассуротлар билан қайтиб келганидан мамнуният изҳор этиб, республикамиз «Б.А.Т индастриз» билан узоқ муддатли ҳамкорлик қилишга тайёр эканини алоҳида таъкидлади.

Патрик Шихи Самарқанд вилоятининг Ургут тумани тамакикорлари билан учрашгани ҳамда у ерда сифати жаҳон андозаларига мос маҳсулот етиштирилаётганини айтди.

— Биз Украинада фаолият кўрсатаётган қўшма корхонамизга тамакини Ургутдан оламиз, — деди П. Шихи. — У ерда ишлаб чиқарилган маҳсулотни Россияга сотамиз. Ўзбекистонда иш бошлаганимиздан сўнг республиканинг тамаки маҳсулотларини экспорт қилиш имконияти катта бўлишига шубҳа йўқ.

Ишчанлик руҳида ўтган суҳбат чоғида Тошкент тамаки фабрикасини замонавий ускуналар билан жиҳозлаш, сўнгра уни кенгайтириш, шунингдек, Самарқандда янги қўшма корхона қуришга келишиб олинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари Ўткир Султонов, Буюк Британиянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Поль Берн ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

(ЎзА).

Вазирлар Маҳкамасида учрашув

Буюк Британиянинг ўзаро ҳамкорлик муносабатлари ўрнатиш мақсадида республикамизга келган «Б.А.Т. индастриз» компанияси раиси Патрик Шихи бошчилигидаги делегация аъзолари 15 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков билан учрашди.

Дунёнинг 80 мамлакатида тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқараётган бу йирик компания вакиллари билан мулоқотда Тошкент ва Самарқанд вилоятидаги тамаки ишлаб чиқариш фабрикалари негизида қўшма корхоналар ташкил этиш масаласи муҳокама этилди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ў. Султонов иштирок этди.

(ЎзА).

ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Тошкентда Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи марказий комитетининг навбатдан ташқари пленуми бўлди. Пленум қатнашчилари ташкилий масалани кўриб чиқдилар. Ёшлар иттифоқи марказий комитетининг биринчи котиби А. Орзиматов бошқа ишга ўтгани муносабати билан вазифасидан озод қилинди. Пленум Фарғона вилоят комитетининг биринчи котиби А. Тешабоевни республика Ёшлар иттифоқи марказий комитетининг биринчи котиби этиб сайлади.

Пленумда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов нутқ сўзлади.

Пленум ишида республика Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев, республика Президентининг давлат маслаҳатчиси У. Азимов иштирок этдилар.

(ЎзА).

Сафар ниҳоясига етди

Беларусь Олий Кенгаши Раиси С. Шушкевичнинг мамлакатимизга қисқа амалий сафари ниҳоясига етди. Беларусь раҳбари 14 декабрь куни ватанига жўнаб кета туриб, сафар натижаларидан мамнуният изҳор этди.

Ислом Каримов ўзаро музокаралар чоғида Ўзбекистон ва Беларусь ўртасидаги муносабатларни ҳар икки давлат имкониятларини ҳисобга олган ҳолда ривожлантириш, янги йилда саноат ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини айирбошлаш тўғрисида фикрлашилганини таъкидлади.

Тошкент аэропортида улуғ меҳмонни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов кузатиб қолди.

(ЎзА).

• Бизнинг мусоҳаба

МЕҲР-ШАФҚАТ ВА ИНСОНПАРВАРЛИК РАМЗИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1993 йил 7 декабрда мамлакатимиз Асосий Қонунининг бир йиллиги муносабати билан умумий авф ҳақида чиқарган фармони кўпчилик томонидан қониқиш билан кутиб олинди. Меҳр-шафқат ва инсонпарварлик руҳи билан суғорилган бу фармон тасодифан жиноят кўчасига кириб қолган аёллар ва ёшларни, эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этган айрим шахсларни кечириш, уларни тўғри йўлга йўналтиришга қаратилган. Мухбиримиз Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг мукофотлар, фуқаролик ва авф масалалари бўйича бош консультанти Нурмат Аҳмоновдан ана шу фармон бандларини изоҳлаб беришни сўради.

— Энг аввало, — деди Н. Аҳмонов, — афв билан амнистияни, бошқача қилиб айтганда, умумий афвни фарқлаш керак. Иккаласи ҳам давлат ҳокимияти олий органининг ваколатига киради. Амнистия ҳам, афв этиш ҳам жиноий жавобгарлик ва жазо ҳақидаги қонунчиликни, суд ҳукмларини ўзгартирмасдан ва бекор қилмасдан, фақатгина белгиланган ва тайинланган жазоларни енгиллаштиришга, жазони ўташдан озод қилишга қаратилган бўлади.

Матбуотда ва фуқаролар ўртасида кўп ҳолларда афв ва амнистия атамалари бир маънода қўлланилади. Аслида улар моҳият жиҳатидан бир-биридан фарқ қилади. Авф этиш муайян шахсга нисбатан бир марта қўлланиладиган ҳуқуқий актдир. У давлат ҳокимияти олий органи томонидан маҳкумнинг жиноятни содир қилишдаги ҳолати, унинг тавсифномаси, оилавий аҳволи ва бошқа жиҳатларини ҳисобга олган ҳолда қўлланилади. Амнистия ёки умумий афв муҳим саналарга бағишланиб, айрим тоифадаги шахслар гуруҳига нисбатан қўлланиладиган ҳуқуқий актдир. У маълум жиноят турлари, суд ҳукми асосида жазо муддатини ўтаётганлар ёки айрим жиноятлар бўйича жавобгарликка тортилаётганларга тааллуқли бўлиши мумкин. Амнистияни қўллаш жойларда тегишли органлар томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади ва миқёси жиҳатидан афвдан кескин фарқ қилади. Масалан, уюшган жиноятчиликка ва оғир жиноятчиликка қарши муттасил кураш билан бир қаторда давлатимизнинг мустақиллиги даврида тўрт маротаба амнистия ҳақида фармон чиқарилди. Чунончи, 1992 йил 28 августдаги фармон асосида 13966 шахсга нисбатан умумий афв қўлланилди.

Республикамиз Конституциясининг бир йиллиги муносабати билан чиқарилган Фармоннинг 1-моддасига асосан илк марта судланган аёллар ва вояга етмаган шахслар, агар улар оғир ёки уюшган жиноят гуруҳи таркибида жиноят содир этмаган бўлсалар, жазо муддатини ўташдан озод қилинадилар. Шуни айтиш керакки, матбуотда у «балоғатга етмаган шахслар» шаклида чоп этилган. Бу эса тўғри эмас. Чунки «балоғатга етмаган» деганимизда 14 ёшга етмаган болалар назарда тутилади. Ўзбекистон жиноят кодексида 14 ёшгача бўлган болаларни жиноий жавобгарликка тортиш кўзда тутилмаган. Амнистияда эса вояга етмаганлар, яъни 18 ёшгача бўлган шахслар назарда тутилган.

Фармоннинг 2-моддасида умумий афв эҳтиётсизлик оқибатида содир этган жиноятлари учун беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилинган шахсларга нисбатан қўлланилиши кўрсатилган. Бу модда фақат судларда амалга оширилади.

Президентимизнинг фармони асосида жазодан озод қилинган шахслар жамиятда ўз ўринларини топиб оладилар, ўзларининг ҳалол меҳнатлари билан давлатимизнинг мустақиллигини мустаҳкамлашга ҳисса қўшадилар, деб умид қиламиз.

(ЎзА).

• Акс-садо

«ЎХШАШИ ЙЎҚ КОНСТИТУЦИЯ»

Мустақил Ўзбекистон Конституциясининг бир йиллиги ва шу санага бағишланган умумхалқ байрами жаҳон матбуотида кенг ёритилди.

Асосан хайрихоҳлик ва ижобий муносабат акс этиб турган мақолаларда республиканинг биринчи Асосий Қонуни мазмунига, унинг мафкурадан озод қилинган бозор иқтисодиётига ўтиш йўлига кирган мамлакатимиз ҳаётидаги муҳим ўрнига муносиб баҳо берилади. Шунингдек, янги Конституция амал қилаётган даврда амалга оширилган ишлар қайд этилади.

«Бир йил аслида катта муддат эмас, — деб ёзади декабрь сонида «Деловой мир» газетаси, — бироқ Ўзбекистоннинг сиёсий ва иқтисодий тараққиётидаги муайян натижалар кўзга ташланиб қолди». Иқтисодиётдаги ижобий кўрсаткичлар халқ хўжалигида маълум барқарорликка эришилгани, маҳсулот ишлаб чиқариш суръатининг пасайиши тўхтаганидан дарак беради. Ўтган йилга нисбатан ялпи ишлаб чиқариш ҳажми ва миллий даромаднинг, саноат ва қишлоқ хўжалигида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмининг ошишига эришилди. 1993 йилда омилкорлик билан ўтказилган молиявий сиёсат давлат бюджетида ижобий қолдиқ — даромаднинг харажатдан кўп бўлишига эришиш имконини берди.

«Труд» газетаси Ўзбекистон Конституциясининг бир йиллигига бағишлаб эълон қилган мақоласида бу ҳужжатнинг асосий вазифаси — Ўзбек давлатчилигини тиклашдан иборат эканини, унинг асосий йўналиши эса — тинчлик ва фуқаролар тотувлигини сақлашга, инсон эрки ва ҳуқуқлари қоидаларига риоя этишга қаратилгани таъкидланади. Бу мақоланинг сарлавҳасини эса биз «Красная Звезда» газетасидан олдик. Ўзбекистон Конституцияси ҳақида гапирар экан, мақола муаллифи унинг учинчи бўлимига алоҳида диққатни қаратади. Муаллиф фикрича, бу бўлимнинг мақсади фуқаро жамияти анъаналарини тиклашдан иборат. Шунингдек, республикамизнинг Асосий Қонуни жаҳондаги кўплаб тараққий этган мамлакатлар конституцияларининг энг яхши жиҳатларини ўзлаштиргани ҳолда, айнан Ўзбекистон халқи ҳаётининг хусусиятлари ва унинг орзу умидларини акс эттирган ҳужжат сифатида мислсиздир.

«Ўзимизнинг йўлимиз бор, лекин ёлғиз эмасмиз» — «Московская правда» газетаси 9 декабрь сонида Ўзбекистоннинг Москвадаги элчихонасида республика Конституциясининг бир йиллигига бағишлаб ўтказилган журналистлар билан учрашув ҳақидаги хабарни ана шу сарлавҳа остида берган. Учрашувда Тошкент ўз тараққиёт йўлини белгилаб олиб, шу йўлдан ишонч билан бораётганига қарамасдан республика Москва, яқин ва олис хориж мамлакатлари билан мустаҳкам иқтисодий алоқа қилмасдан туриб, йирик муваффақиятларга эриша олмаслиги таъкидланди, деб ёзади газета.

«Постфактум», «Интерфакс» ахборот агентликлари, Россия янгиликлар агентлиги Ўзбекистон элчихонасидаги журналистлар билан учрашув ҳақида Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Ю. Абдуллаев, Ўзбекистон Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Б. Бугров ва республика Президенти девонининг етакчи маслаҳатчиси С. Саидовнинг нутқлари баёнини қўшган ҳолда рус ва инглиз тилида батафсил ҳисобот тарқатди.

Хабар ва мақолалар муаллифлари Ўзбекистон Конституцияси замирида мафкуравий асослар йўқлиги, унинг адолатли демократик жамият қуришга йўналтирилгани ҳақидаги фикрларни алоҳида таъкидлайдилар. Бугунги кунда республикада сиёсий маҳбуслар йўқ, шунингдек, русийзабон аҳоли муаммосини кўтаришга туртки бўладиган воқеалар ҳам юз бермаяпти. Хабар ва мақолаларда давлатимизнинг Асосий Қонуни барча миллат вакилларига тенг ҳуқуқ бергани, республика фуқаролари бу Конституция ҳимояси остида осойишта яшаш ва меҳнат қилиш, мустақил Ўзбекистон давлатида дўстлик ва аҳиллик билан барча учун бахтли ҳаёт қуриш имконига эга экани таъкидланади.

Шарҳни А. БАРАНОВ тайёрлади. **(ЎзА).**

ФАЙЛАСУФЛАР ЙИҒИНИ

Буюк ўзгаришларни теран илмий-фалсафий таҳлил этиш, амалий йўл-йўриқларни ишлаб чиқиш республика файласуфлари олдидаги муҳим вазифалардан ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси фалсафа жамияти раёсатининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида ана шу вазифаларни ҳал этиш йўлидаги муаммолар масаласига алоҳида эътибор берилди. Мажлисда келгуси йилда «Биз қандай жамият қурмоқчимиз?», «Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини мустаҳкамлашнинг иқтисодий, сиёсий ва мафкуравий асослари», «Фалсафа. Маданият. Инсон» мавзуларида илмий-назарий мунозара ва анжуманлар ҳамда республика фалсафа жамиятининг таъсис қурултойини ўтказишга келишилди. Мажлисда, шунингдек, чет эл файласуфлари билан ижодий алоқаларни кенгайтириш вазифаси муҳокама қилинди ҳамда ташкилий масала кўриб чиқилди.

(ЎзА).

Элчи талабалар меҳмони

Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Вулқон Чўтур Тошкент давлат шарқшунослик институти талабалари меҳмони бўлди. Суҳбат давомида жаноб элчи талабаларнинг Ўзбекистон ва Туркия республикалари ўртасидаги иқтисодий ва маданий алоқаларга оид саволларига жавоб берди.

— Мен Ўзбекистонга элчи бўлиб келиш бахтига мушарраф бўлганимдан мамнунман, — деди жаноб элчи. — Ҳозирги вақтда 2 мингдан зиёд ўзбек талабалари Туркияда таълим олишмоқда. Ўз навбатида турк талабалари ҳам юртингизга илм ўрганмоқ ниятида келмоқдалар. Бу қардош халқларнинг илм ва маданият соҳаларида янада яқинлашувидан далолат беради.

Учрашувда илмгоҳнинг бир гуруҳ ўқитувчилари икки давлат олимлари ҳамкорлигида туркий халқлар тарихи батафсил ўрганилиб, китоб шаклига келтирилса, деган таклифни ўртага ташладилар. Элчи бунга жавобан ўз тарихимизни мукаммал билмаслик — истиқлол қадрига етмаслик билан баробар эканлигини айтиб, бу борада икки томон фикр-мулоҳазалари муштарак эканлигини изҳор этди.

Учрашув сўнгида элчи ушбу институтнинг Туркиядаги шу соҳага оид илмгоҳлар билан алоқасини мустаҳкамлашга кўмаклашажагини айтди.

Ю. ҲАМИДОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Долзарб мавзуда

Пул обрўси—юрт обрўси

Мана, ғала-ғовур босилиб, истиқлол фарзанди — «Сўм-Купон»имиз ўз юртида эгалик қила бошлади. У дунёга келган куни «қовоғини уюб» яхши қарши олмаган турли-туман дўконларнинг ҳам эшиги ланг-очилди.

Энди қўлимиз санашга ўрганиб қолган, кўзимизга иссиқ кўринаётган миллий пулимизнинг қадри, қудрати қандай бўлади? Кўпни кўрган дасти дароз акалари — доллар, марка, алғов-далғов шароитда баҳосини орттириб олган янги «рубл»лар қаршисида ўзини қандай ҳис этади? Бу саволлар шу юрт фуқаросиман деган ҳар бир кишини ўйлантириши керак.

Тўғри, республика ҳукумати, қилни қирқ ёрадиган иқтисодчилар чиқарилган пулнинг қадрини оширадиган омиллар — уни мол билан таъминлаш, олтин заҳиралари билан мустаҳкамлаш чораларини кўради, албатта. Бу масала Президентимизнинг ҳам кечаю кундуз диққат-эътиборида тургани табиий. Зеро, пул обрўси — юрт обрўсидир.

Ҳеч кимга сир эмаски, мустақил Ўзбекистонимизнинг ҳар бир қадамини бутун жаҳон — хайрихоҳ ҳам, ғайир ҳам кузатиб турибди. Хусусан, миллий пулимизни қутлаётганлар ҳам, унга «кўрамиз, ҳолинг не кечар экан?» деб қараётганлар ҳам йўқ эмас. Мана шундай шароитда биз, оддий фуқаронинг бурчи нималардан иборат?

Менимча, миллий пулимизга аввало ўзимиз ҳурмат билан муносабатда бўлишимиз, унга ишонишимиз ва бошқаларда ҳам ишонч уйғотишимиз лозим. Нега шундай деяпман?

Пулнинг қадрсизланиши ўз «сўм»имизни ўзимиз: сен «купон»сан — вақтинчаликсан, деб пешонасига чертавермайлик! Ахир бу азамат бир ойга бориб-бормасдан рубль билан ҳисоб-китобни тўғрилади, ҳозир боя айтганимиз акалари сафидан камтарона бўлса-да, ўрин эгаллаб турибди. Биз унинг ёрдамида иқтисодиётимизни янада барқарорлаштиришимиз, пул ва маҳсулот мутаносиблигига эришишимиз, вақти келиб жорий этилажак валютамизга шароит ҳозирлашимиз керак. Хуллас, унинг зиммасига улкан вазифалар юкланган. Бас, шундай экан, ундан икки ой фойдаланамизми, бир йилми, бундан қатъи назар, ҳурматини жойига қўйиб, юзида зикр этилгандек, «сўм» деб атайверайлик!

Хизматга ҳар куни Ҳамид Олимжон майдонидан ўтиб келаман. У ердаги тижорат дўконларидан бирида олдин 700-800 рубль турадиган сигаретларга пул алмаштириш бошланганида 7750 сўм нарх қўйилибди. Тўғри, бозор шароитида ҳар ким оғзига сиққан нархни айтиши мумкин. Лекин ўша «ишбилармон» акахонимиз пештахта тагида ётган сигарет учун бир кундаёқ 10 баравар ортиқ меҳнат ёки харажат қилмагандир? Инсоф, ҳалоллик деган гаплар қаёқда қолди?

Бир хилдаги молга: бу Россия «рубл»ига 2000, «Сўм-Купон»га — 9000 деб нарх белгилаб қўйган «тадбиркор»ларга нима деса бўлади? Бу нисбат қайдан чиқди? Шуни айтиш керакки, Россия рублининг нархини ошириб юборган ҳам ўзимиз — Олой бозори атрофидаги ғужғон ўйнаётганлар эдик! Охири нима бўлди: Россия 3 сўмингизга 1 сўм бераман, деди. Энди нафсимиз гапига кириб, олма, гўшт, картошка каби маҳсулотлар нархини 5—10 баравар ошириб, «Сўм-Купон»дан кўра 1993 йил рублидан берсангиз яхшироқ бўларди, деб мўлтираб, ўз пулимизни ўзимиз ерга ураётганимизни, қадрсизланишига «беминнат» хизмат қилаётганимизни қачон англаб етамиз?

Миллий пулимиз эндигина тетапоя бўлмоқда. У ҳали кучга тўлади, вояга етади. Иқтисодий мустақилликка, тўкин-сочинликка эришишимиз йўлида бир босқич — пиллапоя вазифасини бажаради. Кузатган бўлсангиз, унинг қадри кундан-кунга ортиб бормоқда. «Ҳаво»лаб кетган нарх-наво, аста-секин бўлса-да, жойига тушмоқда. Бозорларда, айниқса, деҳқонлар орасида олиб келган маҳсулотимни «сўм»га сотаман, қайтимига «сўм» беринг дегувчилар кўпаймоқда. Қолаверса, республика Марказий банки унинг Америка доллари ва Россия рублига нисбатан қийматини белгилади. Эрта—бир кун сўмимиз ҳақиқий қадрини тикласа, зўр бериб рубль йиғаётганларнинг ҳоли не кечаркин.

Биз, шу юрт фарзандлари эса, қутлуғ байроғимиз, туғромиз каби мустақиллигимизнинг яна бир белгиси бўлмиш «Сўм»имизни ҳам ардоқлайлик. Унга зарли тўн кийдириб, белига шоҳи белбоғ боғлаб қўяйлик.

Аҳмад ХЎЖА.

«СЎМ-КУПОН»НИНГ ҚУВВАТИ ОШМОҚДА, БУНГА ШУБҲА БЎЛИШИ МУМКИН ЭМАС

Республикада миллий валютага ўтиш йўлидаги оралиқ пул — «Сўм-Купон» жорий этилганига бир ойдан сал кўпроқ бўлди. Республика раҳбариятининг бу тадбири ҳам асосли, ҳам зарур эканини вақт кўрсатди. Мазкур ўтиш даврида кўпгина қийинчиликлар пайдо бўлмоқда. Бундай бўлиши табиий ҳолдир. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Алматига қилган сафари чоғида журналистлар билан суҳбатида бирорта давлат ўз валютасига ўтаётган пайтда муайян қийинчиликларга дуч келмай қолмаган, деган эди. Ўзбекистоннинг 22 миллион аҳолиси «Сўм-Купон» жорий этилган янги шароитда яшай бошлади. Бу давр нималарни кўрсатди! Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг раиси Ф. Муллажонов ана шу ва бошқа саволларга жавоб қайтарди.

— Файзулла Мақсуджонович, «Сўм-Купон» жорий этилганидан сўнг республикадаги молиявий вазият ҳаммадан ҳам сизга яхшироқ маълум. Бу вазиятни сиз қандай баҳолайсиз?

— «Сўм-Купон»лар жорий этилган пайтда улар билан бир вақтда 1961 — 1992 йиллар намунасидаги рубллар, шунингдек, 1993 йилги пуллар муомалада бўлди. Беш минг ва ўн минг сўмлик, кейинчалик эса қиймати бундан кам бўлган пулларнинг муомаладан чиқарилиши қонуний ва зарур тадбир бўлганини эслатиб ўтиш керак. Акс ҳолда «Сўм-Купон» ожиз бўлиб қолар эди. Дастлабки кунлароқ аҳолининг асосий кўпчилиги оралиқ миллий валютага ишонч билан қараб, эски пуллардан қутулишга ҳаракат қилганини кўрсатди.

16 декабрдан бошлаб эса, янги 50 ва 100 рублик пуллар республикада муомаладан чиқарилганидан сўнг «Сўм-Купон» Ўзбекистон ҳудудида чинакам қонуний тўлов воситаси бўлиб қолди. Хуллас, оралиқ валюта етарли даражада «салмоқли» дейиш учун ҳамма асослар бор.

Бироқ бу — дастлабки босқичдир. Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Пул муомаласини тартибга солишнинг айрим чоралари ҳақида»ги қарорида Россия банкининг 1993 йил намунасидаги барча қийматдаги пуллари озиқ-овқат маҳсулотларини сотиш чоғида бугундан бошлаб қабул қилинмаслиги ёзиб қўйилган. Озиқ-овқат маҳсулотлари фақат «Сўм-Купон»га сотилади. Демак, вақти келиб «Сўм-Купон» Ўзбекистон ҳудудидаги асосий ва бирдан-бир тўлов воситаси бўлиб қолади.

— Ўтган вақт яна бир ғалати ҳодисани намоён қилди, яъни республика аҳолисининг муайян қисми Россия рублларини тўплаб, қўлида сақлашга ҳаракат қилмоқда, шу йўл билан «Сўм-Купон»га ишончсизлик билдирилмоқда. Бироқ Россиянинг ўзи ҳам янги пулга ўтмоқчи бўлаётгани маълум. Россия рублларини тўплаётган одамларнинг ҳоли не кечади?

— Аниқ айтишим мумкин: бу пуллар куйиб кетади. Ана шундай ёндашувлар тўғрисида гапирадиган бўлсак, бунинг сабаби битта — у ҳам бўлса, эски одатдир. Бу фуқаролар: Россия валютаси кучлироқ, эртага нима бўлиши номаълум, балки Ўзбекистон рубль зонасига қайтар, деб ўйлаётган бўлса керак. Гапимга ишонинг, бу фикр мутлақо хатодир.

Республика ҳукумати ва Марказий банк ҳозирги босқичда оралиқ валютани жорий этиб, асосий пул бирлигига ўтиш чоғида иқтисодиётнинг имкониятларини яхшилаш юзасидан шошилинч чоралар кўрмоқда. Табиийки, биз ўз валютасига ўтган бошқа Ҳамдўстлик мамлакатлари тажрибаси ва хатоларини ҳисобга олмоқдамиз. Биз халқаро валюта жамғармаси, жаҳон таъмирлаш ва тараққиёт банки тавсияларини ҳам диққат-эътибор билан ўргандик. Бизнинг мақсадимиз иқтисодиётга путур етказмаган ҳолда пухта ўйланган кредит сиёсатини ўтказишдан иборат. Бу сиёсат пулнинг қадрсизланишини камайтиришга, янги пул чиқаришни қисқартиришга, тўланадиган фойда ставкаларини тартибга солишга қаратилган.

Хуллас, ҳақиқий маҳсулот ишлаб чиқарувчиларга, айниқса халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқарувчиларга банкдан биринчи навбатда қарз олиш ҳуқуқи берилади. «Сўм-Купон»ни мол билан таъминлашнинг ҳақиқий имконияти мана шундадир.

Биз маърифий бозорга ўтяпмиз. Бундай бозорнинг ўз қонунлари бўлади. Шу сабабли амлок, қимматбаҳо қоғозлар савдоси ҳам ривож топади. Шу билан бир вақтда банкларга қўйилган омонатларга тўланадиган фойда пулнинг ҳозирги қадрсизланиш даражасини ҳисобга олиб, кўпайтирилади. Мана, шу чора-тадбирлар аҳоли қўлидаги ортиқча маблағни тўплаш, уни халқ хўжалигига сарфлаш учун қарзга беришга имконият яратади. Бунинг яна бир муҳим жиҳати бор — давлат бюджетидаги камомадни қисқартиради.

— Ўз қадрини биладиган ҳар қандай давлат ўз ҳудудида миллий валютасидан фойдаланиши ҳаммага маълум. Лекин мамлакат фуқаролари бошқа мамлакатга жўнаб кетаётганларида пулни алмаштиришлари мумкин. Бизда қандай бўлади?

— Биз ҳам худди шундай маърифий қоидаларга амал қиламиз. Хизмат сафарига, дам олишга, ишлаш, даволаниш учун чет элга жўнаб кетаётган Ўзбекистон фуқаролари қанча пулни алмаштиришларига келсак, бу миқдор ҳозир аниқланган. Чет элга жўнаб кетаётган фуқаро банкда ўзининг шахсий маблағи ҳисобидан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгилаб қўйиладиган қиймат асосида 500 АҚШ долларидан ортиқ бўлмаган миқдорда хорижий валютани сотиб олиши мумкин. Республикадан ташқарига 150 минг рубль миқдорида Россия пулини олиб чиқиш мумкинлиги белгилаб қўйилди. Фуқаролар бундан ортиқча пулни Марказий банкнинг махсус рухсати билангина олишлари мумкин.

— Нима бўлганда ҳам, ҳозир биз ўтиш даврида яшаяпмиз. Бундай даврда валюта «чайқов» бозорлари кўпаяди. Бундай бозорларни саррофлар босиб кетади. Бунинг устига, сохта пуллар алмаштирилади. Бизда ҳам шундай ҳол юз бермоқда. Бундай ҳолларга қарши курашнинг самарали усуллари борми?

— Ҳақиқатан ҳам пул муомаласи соҳасида ҳозир қийин вазият вужудга келган. Бу вазият МДҲдаги бир қанча мамлакатлар ўз валютасини жорий этиши билан боғлиқ. Фуқароларимизнинг мутлақ кўпчилиги бу пулларни кўрган эмас, пул қоғози, ундаги ёзув, суратлар хусусиятини билмайди. Бу эса сохта пул ясовчилар ва товламачиларга қўл келади. Тошкентда, Андижон, Жиззах, Наманган вилоятларида Россиянинг 50 минг рубль қийматли сохта пулларини сотиш ҳоллари аниқланди. Республикада валюта алмаштириш пунктлари ташкил этилмоқда. Улар сохта пулларни аниқлайдиган замонавий асбоблар билан жиҳозланган.

— «Сўм-Купон»ни Россия пулига ва эркин муомаладаги валютага алмаштиришга ким ҳақли, бунинг учун қандай ҳужжат тақдим этиш керак?

— Пул алмаштириладиган доимий, муваққат ва кўчма пунктлар ташкил этяпмиз. Улар Марказий банкнинг вилоят ва туман бўлимлари ҳузурида, меҳмонхоналарда кун бўйи ишлаб турибди. Аэропорт, вокзаллардаги пул алмаштириш пунктлари самолёт ва поездлар келган пайтда ишлайди. Улар Россия рублларини ва бошқа давлатлар валютасини Марказий банк белгилаган қиймат асосида муваффақиятли қабул қилиб олаётганини таъкидлаб ўтмоқчиман. Бир «Сўм-Купон» бир рублга тенгдир. Бизнинг 1150 сўм оралиқ пулимиз АҚШнинг бир долларига тенг.

Ҳозир пул алмаштириш пунктлари валютага муҳтож бўлган кишиларга ўз алмаштириш фонди (харид қилиш ҳажми) доирасида валюта сотмоқда. Бунинг учун пул алмаштириш пунктига мурожаат қилган фуқаро ёнида тегишли ҳужжат, яъни телеграмма, самолёт ёки темир йўл чиптаси бўлиши керак...

— Кўпгина саноат корхоналари Россия билан мустаҳкам боғлиқ, улар бутловчи материалларни ва хомашёни Россиядан олишади. Бинобарин ҳозирги иқтисодий вазиятда улар рублсиз иш юрита олмайдилар. МДҲ мамлакатлари билан нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш соҳасидаги ишлар қандай аҳволда?

— Умумий оборотда нақдсиз пулнинг салмоғи деярли 80 фоизни ташкил этади. Ҳар бир республика Марказий банкининг аъзолик ҳисоб дафтарлари очилган бўлиб, республика маҳаллий валютада ишлаб топган маблағи шу ҳисобга ўтказилади. Бизда ҳам шундай тартиб мавжуд. Давлат ишлаб топган пулига ўзи учун зарур молларни харид қилади. Лекин сўнгги вақтда бошқа мамлакатларда саноат корхоналари, савдо уйлари, бошқа иқтисодий тузилмалар ҳам аъзолик ҳисоб дафтарчалари оча бошлади.

— Файзулла Мақсуджонович, республика ҳукумати ва Марказий банк «Сўм-Купон»ни ва бўлажак миллий валютани мустаҳкамлаш учун нималар қилмоқда?

— Бу саволга аниқ жавоб бериш қийин. Ҳаётнинг ўзи Ўзбекистон ва унинг молиявий ташкилотлари кредит-молия муносабатлари халқаро тизимига қўшилишини тақозо этди. Ҳозир Ўзбекистон кўпгина етакчи молиявий ташкилотларнинг тўла ҳуқуқли аъзосидир. Республикамизда халқаро валюта жамғармасининг, жаҳон таъмирлаш ва ривожланиш банкининг ваколатхоналари бор. Ҳозир Осиё Тараққиёт банкига аъзо бўлишга тайёргарлик кўрмоқдамиз.

Бунинг учун бизда ҳамма имкониятлар мавжуд. Ўзбекистон қудратли иқтисодий салоҳиятга эга. Ёш мустақил давлатимиз табиий газ заҳиралари жиҳатидан жаҳонда дастлабки ўринлардан бирида, пахта етиштиришда — тўртинчи, уран қазиб чиқаришда — еттинчи, мис қазиб чиқаришда — ўнинчи ўринда туришини айтиш кифоя. Ўзбекистон олтин қазиб олиш жиҳатидан жаҳонда саккизинчи ўринда туради. Қимматли металларнинг аниқланган заҳиралари давлатимиз учун катта истиқболлар очиб бермоқда.

Яна бир мисол келтираман, Ҳозир бизда хорижий сармоя иштирокидаги тўққиз юздан ортиқ корхона ишлаб турибди. Улар 100 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради. Бироз вақт ўтгач, бу корхоналар самара бера бошлайди, қўшма корхоналарнинг самарасини Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси сезади.

Жаҳон тажрибаси биронта давлат ҳам ўз валютасига ўтаётганда қийинчиликлардан холи бўлмаслигини кўрсатмоқда. Шу ўринда яна бир мисол келтирмоқчиман. Германия Федератив Республикаси, Франция ва Япония ўз пулини эркин муомаладаги валютага айлантириши учун ўн беш йилдан йигирма йилгача вақт кетган. Айни шу вақт ичида мазкур мамлакатларда кўп укладли, рақобатга бардош бера оладиган иқтисодиёт барпо этилди.

Бунга эришиш учун ҳар ким ўз миллий валютасига ҳурмат билан қарамоғи керак. Ишонаверинг, «Сўм-Купон» ҳурматга лойиқдир! Сизга маълумки, миллий валютага ўтиш республикамиз учун мажбурий чора бўлди. Лекин бу ишга биз дадил киришдик. Ҳозир эса, ўша Россиянинг Марказий банки, халқаро мутахассислар ҳам «сакраш» ва «фалаж қилиб даволаш»га асосланмаган бизнинг молиявий сиёсатимиз тўғрилигини эътироф этишмоқда.

Бир неча кун муқаддам республика газеталаридан бирида олис қишлоқдаги бир деҳқоннинг мактубини ўқидим. У ҳамма тушунадиган содда тил билан миллий валюта ҳар бир мустақил давлатнинг бойлигидир, деб ёзибди. Вақти келиб, иқтисодиётимиз барқарор тус олади, пулимиз ҳам муносиб харид қувватига эга бўлади.

Л. ЛЕВИН,
УзА мухбири.

Жаҳон 24 соат ичида

ДАВЛАТ БОШЛИҒИ ҲАМКОРЛИК ТАРАФДОРИ

ПЕКИН. Хитой ҳукумати Руминия билан анъанавий дўстона муносабатларга алоҳида аҳамият беради ҳамда хитой-румин алоқаларининг барча соҳаларда ривожланиши тарафдоридир, деди ХХР давлат Кенгаши бошлиғи Ли Пэн.

Синьхуа ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Руминия парламенти делегацияси билан учрашув чоғида Ли Пэн сўнгги йиллар ичида бу борада анчагина ишлар қилинганини таъкидлаган.

ФИРҚА ХАЛҚНИ ИНҚИЛОБНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШГА ЧАҚИРДИ

ПХЕНЬЯН. Корея Меҳнат фирқаси марказий қўмитаси империализм тажовузи ҳамда бошқа ташқи сиёсий омиллар боис КХДРнинг иқтисодиётни ривожлантириш бўйича учинчи етти йиллик режаси бажарилмай қолганини тан олди.

Шунга қарамай, фирқа марказий қўмитаси мамлакат истиқболи порлоқ эканини эълон қилди, халқни корейс намунасидаги социализмни қатъият билан қўллаб-қувватлашга, инқилобни ғолибона якунлашга чақирди.

НИЗО БАРҲАМ ТОПСА АЖАБМАС

ЛУСАКА. Ангола ҳукумати ва УНИТА муҳолифатчи гуруҳлари фуқаролар урушини тўхтатиш ҳамда ягона қуролли кучлар тузиш ҳақида ўзаро келишиб олдилар, деб хабар беради РАТА-ТАСС мухбири. Томонлар 1991 йилда ҳам тинчлик борасида битим имзолаган, аммо ўтган йилнинг сентябрь ойидаги сайловда муваффақиятсизликка учрагач, муҳолифатчилар гуруҳи яна жанговар ҳаракатларни бошлаб юборган эди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кунига ўн минглаб кишилар ёстиғини қуритаётган қуролли низога барҳам берилганини юксак баҳоламоқда.

АСОСИЙ ҚОНУН ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

МОСКВА. Россия Федерацияси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Владимир Шумейко мамлакат Конституцияси қабул қилинганлигини маълум қилди. У телевидение орқали берган баёнотида сайловнинг дастлабки натижаларига асосланиб, россияликларнинг 60 фоизга яқини Асосий Қонун учун овоз берганлигини таъкидлади.

ҚИРҒИЗ—АМЕРИКА ФАКУЛЬТЕТИ ОЧИЛДИ

БИШКЕК. 12 декабрь куни кечқурун АҚШ вице-президенти Альберт Гор Қирғизистон пойтахтига келди. Эртаси куни у жумҳурият ва парламент раҳбарлари билан учрашди, миллий университетда Қирғиз — Америка факультетининг очилишида иштирок этди. Альберт Гор ва Асқар Акаев Қирғизистон билан АҚШ ўртасидаги «сармояларни рағбатлантириш ва ўзаро ҳимоя қилиш» шартномасининг ратификация ёрлиқларини алмашиш ҳақидаги протоколни ҳамда иккала мамлакат ҳукуматлари ўртасидаги «Агробизнес ва қишлоқ тараққиёти бўйича қўшма комиссия ташкил этиш ҳақида»ги битимни имзоладилар.

ҚАРДОШЛАРИМИЗ БАЙРАМИ

16 декабрь куни Қозоғистон халқи давлат мустақиллигининг икки йиллигини нишонлайди. Ўтган икки йил мамлакат учун ўзига хос изланиш ва синов даври бўлди. Қозоғистон жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрни эгаллади. Бугунги кунда АҚШ, Франция, Германия, Туркия, Хитой сингари 12 дан ортиқ мамлакатда, жумладан, Ўзбекистонда ҳам республиканинг дипломатик ваколатхоналари ишлаб турибди.

Қозоғистон ҳукумати энг аввало қўшни жумҳуриятлар билан ўзаро алоқаларни мустаҳкамлаш, минтақавий иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйишга интилмоқда. Зотан, бу азалдан қон-қардош бўлиб келган халқларимизнинг орзу-истакларига мос келади. Кейинги бир йил мобайнида Ўзбекистон ва Қозоғистон раҳбарларининг тўрт марта учрашиб, мавжуд муаммоларни биргаликда ҳал қилишга интилганликлари ҳам мақсадларнинг муштараклигидан далолат беради.

Шу кунларда Ўзбекистонда ҳам қардош қозоқ халқининг миллий байрамига бағишланган тадбирлар бўлиб ўтмоқда. Жумладан, Марказий Осиё халқлари ҳамкорлиги ва тараққиётига кўмаклашувчи халқаро уюшма ҳамда республикамиздаги қозоқ маданий маркази, шунингдек, Тошкентда қозоқ тилида чоп этиладиган «Нурли жол» газетаси жамоаси биргаликда ўтказган тантанали йиғилиш аҳли Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев номига табрик хати йўллади.

Ўтказилган тадбирларда икки қўшни халқнинг тарихи сингари келажаги ҳам бир эканлиги, улар елкама-елка туриб, ўтиш даври қийинчиликларини енгишлари таъкидланмоқда.

Қозоғистон пойтахтида эса байрам тантаналари бошланди. Унда кўпгина қардош республикалардан меҳмонлар иштирок этмоқда. Ўзбекистон ҳукумати делегацияси ҳам қардошларни қутлаш учун Алматига жўнаб кетди.

(ЎзА).

ҚАМАШИДА КАРБИД ЧИҚАЯПТИ

КАРБИДСИЗ ҳеч нарсани пайванд қилиб бўлмайди. Аммо ҳамма ерда сув билан ҳаводек керак бўладиган бу ашё четдан олиб келиниши боис у анча танқис бўлиб қолди.

«Қашқадарьягровдоканал» трестининг Қамашидаги «Темур» кичик корхонаси жамоаси ана шу танқисликнинг ўрнини тўлдириш йўлини топди. Чет элдан ускуналар олиб келиб ўрнатиб, карбид ишлаб чиқаришга киришилди. Хом ашё Ҳисор тизма тоғлари этакларида анча сероб.

Кичик корхона ҳар ойда 6 тонна карбид чиқариб, эҳтиёжманд корхона ва ташкилотларни таъминлаш чораларини кўраяпти

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Ўзбекистон Республикасига хизмат қиламан!»

Тошкентдаги янги олий ўқув юрти — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати институтининг биринчи курс талабалари бўлмиш курсантлар ўтган якшанба куни мустақил Ватан, унинг халқи ва Президентига садоқат ҳақида ҳарбий қасамёд қабул қилдилар. Янги олий ўқув юртининг вужудга келиши ёш мустақил давлат Қуролли кучларини барпо этиш ҳамда ривожлантириш, республиканинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш концепцияси билан бевосита боғлиқ.

— Институтимиз Марказий Осиё минтақасидаги бу тоифадаги ягона олий ўқув юртидир,— дейди институт бошлиғи вазифасини бажарувчи Т. Камолов.— Илгари Давлат хавфсизлиги комитети ҳузурида Москвада ташкил этилган академиягина шу йўналишда олий махсус таълим берарди. Ўзбекистон раҳбариятининг ёрдами ва мадади туфайли барча ташкилий масалаларни қисқа муддатда ҳал қилдик. Собиқ Давлат хавфсизлиги комитети олий курслари негизида институт ташкил этдик. Бу олий ўқув юрти давлатимизнинг республика Миллий хавфсизлик хизмати учун малакали мутахассис — зобитлар тайёрлашга эҳтиёжини тўла қондира олади.

Ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунга мувофиқ, Ўзбекистоннинг армияга чақирилиш ёшига етган ва тўла ўрта маълумотли ҳар бир фуқароси шу олий ўқув юртига кириши мумкин. Ҳозирги курсантларнинг бир қисми институтга белгиланган муддатдаги армия хизматини ўтагандан сўнг келган, кўплари эса бевосита мактабни битиргандан сўнг танлов асосида қабул қилинган.

Улар тўрт-беш йилдан сўнг дипломли ҳарбий ҳуқуқшунос — юрист бўлиб чиқишади. Уларга таълим бериш дастурида ҳуқуқшунослик институти учун кўзда тутилган билимлар, айни пайтда бўлажак ишнинг ўзига хос хусусиятлари билан боғлиқ фанларни ўзлаштириш кўзда тутилган. Чет тилини ўрганмай, ҳуқуқшунос дипломини олишни хоҳловчилар тўрт йил ўқишади, беш йиллик таълимда эса, чет тиллар институтлари дастури ҳажмида танлаб олинган хорижий тилни чуқур ўрганиш кўзда тутилган.

Белгиланган ўқув режаларини амалга ошириш учун олий ўқув юртларининг ҳозирги талабларига мос келадиган янги ўқув юртининг дурустгина моддий-техник базаси мавжуд. Курсантлар ва уларнинг ўқитувчилари ихтиёрига компьютерлар, лингофон техникаси, ўқув кабинетлари, спорт ва махсус машғулотлар билан шуғулланиш учун заллар, дастурга биноан ўқув материалини ўрганиш ва ижодий илмий ишлар учун мўлжалланган мураккаб аппаратлар, асбоблар ўрнатилган лабораториялар бериб қўйилган. Бу ерда пухта тайёргарлик кўрган, катта педагогик ёки амалий фаолиятдаги тажрибага эга бўлган мутахассислар дарс беришади.

— Профессор-ўқитувчилар сафини мустаҳкамлаш, уларнинг малакасини ошириш ишлари давом этади,— дейди гапининг давомида институт раҳбари.— Бунинг учун республикамизда жуда яхши имкониятлар бор.

...Қасамёд сўзлари янграйди. Унинг матни ғурур билан айтиладиган қуйидаги сўзлар билан тугайди:

— Ўзбекистон Республикасига хизмат қиламан!

Сўнгра мустақил Ватанга садоқат ҳақида қасамёд қилган курсантлар, бу унутилмас воқеа муносабати билан таклиф этилган ота-оналар, ўқитувчилар, Миллий хавфсизлик хизмати фахрийлари институтнинг мажлислар залига тантанали йиғилишга тўпландилар. Йиғилиш қатнашчилари Ватанга садоқат билан муносиб хизмат қилишга тайёр эканликларини яна бир бор тасдиқладилар.

А. БАРАНОВ,
УзА мухбири.

ДЕҲҚОНЛАР МАСЛАҲАТЛАШИБ ОЛДИЛАР

14 декабрь куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Деҳқонлар уюшмаси ва жамоа хўжаликлари кенгашининг йиғилиши бўлди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятлар деҳқон уюшмалари ва жамоа хўжаликлари кенгашларининг қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш юзасидан олиб бораётган ишлари, уюшмаларнинг молиявий аҳволини яхшилаш масалалари муҳокама этилди.

Сўзга чиққанлар бажарилган ишларни республика Президенти Ислом Каримов халқ депутатлари Тошкент вилояти кенгаши сессиясида сўзлаган нутқида ўртага қўйган вазифалар асосида таҳлил этиб, айрим жойларда янгича ишлашга пухта тайёргарлик кўрилмаётганини, хусусийлаштиришда хўжаликларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинмаётгани, кўпинча хўжаликнинг номигина ўзгартирилаётганини кўрсатиб ўтдилар.

Йиғилишда Деҳқонлар уюшмаси ва жамоа хўжаликлари кенгаши фаолиятини янада яхшилаш тадбирлари белгилаб олинди.

(ЎзА).

ЛОЙИҲА БЕЗАККА АЙЛАНАДИ

«ЎЗБЕКТАЪМИРШУНОСЛИК» институти моддий маданият ёдгорликларини асраш ва таъмирлаш муаммолари билан шуғулланувчи Ўрта Осиёдаги йирик илмий марказ ҳисобланади. Кўҳна «Регистон», «Гўри Амир», «Бибихоним», «Лаби ҳовуз», «Пойи калон», «Ичонқалъа» ва бошқа ансамбллар узоқ йиллар давомида шу институт яратган лойиҳалар асосида таъмирлаб келинди.

Институт ходимлари боболаримизнинг наққошлик, кошинчилик санъатини чуқур ўрганиб, кейинги пайтда ўзлари ҳам лаборатория шароитида шу хилдаги ноёб меъморий безакларни ярата бошладилар. Пойтахтдаги «Кўкалдош» мадрасаси, Олой бозори биноларига ҳусн қўшиб турган безаклар ана шу изланишлар маҳсулидир.

Ҳ. ЮСУФ.

• *Иқтисодий ислоҳот одимлари*

ИЗЛАНИШ — МУВАФФАҚИЯТ КАЛИТИ

Самарқанддаги «Красний двигатель» ижара корхонасида ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар тури ва аҳамиятига кўра Ўзбекистонда ягона ҳисобланади. Чунки давлатимиздаги бошқа бирорбир заводда қишлоқ хўжалиги машина ва тракторлари учун поршен, гилза ёки бошмоқлар тайёрланмайди. Демак, унинг фаолияти, айниқса, ҳозирги пайтда қишлоқ хўжалигида иш маромини бир меъёрда олиб боришда жуда муҳим. Агар эҳтиёт қисмлар вақтида етказиб берилмаса, қиймати миллионлаб сўм билан ўлчанадиган кучли тракторлар ҳам keraksiz буюмдек туриб қолади.

Лекин кейинги йилларда собиқ Иттифоқ таркибидаги давлатлар ўртасида иқтисодий алоқаларнинг узилиши корхона фаолиятига ўз таъсирини ўтказди. Бир пайтлар Ўзбекистон «Қишлоқ хўжалик ва автомобиль машинасозлиги» концернига қарашли заводлар ўртасида етакчи мавқега эга корхона таназзулга учради. Албатта, янги шароитда меҳнатни ташкил қилиш, ишлаб чиқариш маромини бир тарзда сақлаб қолиш осон эмас. Хомашё йўқлиги бу ердаги ишчилар ва хизматчилар сонини 30—50 фоиз қисқартиришни тақоза этарди. Аммо бундай йўл тутилса йиллар давомида шаклланган жамоанинг тарқаб кетиши, малакали ишчилар, муҳандислардан ажраш хавфи туғиларди. Вужудга келган аҳволни тузатишга ёрдами тегар, деган умидда корхонани ҳиссадорлар жамиятига ҳам айлантириб кўришди. Аҳвол ўша-ўшалигича қолаверди.

Фақат шу йилнинг ўрталарига келиб завод фаолиятида ўзгариш юз бера бошлади. Буни аввало Самарқанд вилоят ва шаҳар ҳокимиятлари корхонадаги аҳволга жиддий ёндошганлиги билан изоҳлаш лозим. Унга заводдаги ишлаб чиқариш жараёнини пухта билган, бир пайтлар ана шу жамоада оддий ходимдан корхона бош муҳандисигача бўлган йўлни босиб ўтган Бахтиёр Эргашбеков директор этиб тайинланди. Янги раҳбар ўз фаолиятини ишлаб чиқаришда айрим ўзгартиришлар қилишдан бошлади. Масалан, корхонада шу пайтга қадар фақат қишлоқ хўжалиги тракторлари учун поршен, гилзалар тайёрланарди. Улар ҳам Россиянинг Владимир шаҳридаги трактор заводига жўнатиларди. У ерда двигателларга ўрнатилгач, кейин Тошкент трактор заводига юбориларди. Ҳозир ҳам шундай. Лекин корхона муҳандислари бугунги кунда КамАЗ, ГАЗ-24, ЗИЛ-130, ГАЗ-53, Москвич-412 автомобиллари учун ҳам поршен, гилза тайёрлашни йўлга қўйдилар. Бу маҳсулотлар эса тўласинча ички бозорга чиқарилмоқда.

— Биз Россия ва Украинанинг илгаридан ҳамкорликда ишлаб келган корхоналари билан алоқани узишдан асло манфаатдор эмасмиз, — дейди завод директори Бахтиёр Эргашбеков. — Чунки фойдаланаётган хомашёнинг юз фоизини Россия ва Украинадан оламиз. Айрим масалаларни мисол тариқасида келтиришим мумкин. Ой сайин корхона учун 200—240 тонна алюминий, ундан ҳам кўпроқ чўян ва бошқа металлар керак. Ҳозирча республиканинг ўзидан бу нарсаларни ололмаймиз. Демак, чет давлатлар билан эски алоқа ришталарини сақлаб туришга мажбурмиз. Қолаверса ана шу хомашё ҳисобига давлатимизнинг ички бозорини зарур маҳсулотлар, биринчи навбатда халқ истеъмоли моллари билан тўлдиришга интиляпмиз.

Директорнинг айтганича бор. Завод, мустақиллик шароитида янги-янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришини ўзлаштириш билан чекланмай, кўплаб халқ истеъмоли моллари ҳам тайёрламоқда. Масалан, фақат октябрь ойининг ўзида 191 миллион сўмлик ана шундай маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Корхона маҳсулоти бўлган турли ҳажмдаги қозонлар, алюминий қошиқлар ниҳоятда харидоргир.

Албатта, бу ерда ишлаб чиқариш ҳажмининг мунтазам ошиб бораётганлигини фақат хомашё ўз вақтида топиб келинаётганлиги ёки бошқа шунга ўхшаш омиллар билан изоҳлаш нотўғри бўлар. Чамаси заводнинг 2,5 минг кишилик жамоасини бир жону бир тан бўлиб меҳнат қилишга ундаётган асосий нарса корхонада ҳар бир ишчи ёки хизматчига кўрсатилаётган эътибордир. Масалан, бу ерда меҳнат қилаётган аёллардан қирқ нафарининг фарзандлари биринчи синфда ўқир экан. Албатта, ўқишдан кейин уларнинг еб-ичиши нима бўлар экан, деб онанинг хаёли уйда. Корхона маъмурияти оналарни бу ташвишдан қутқазди. Махсус буйруқ билан заводга қарашли учта болалар боғчасининг бирида махсус гуруҳ очилиб, тарбиячи тайинланди. Энди болалар ўқишдан сўнг ана шу ерга келиб дарс қилишади, овқатланадилар, хуллас тарбиячи қарамоғида бўлишади. Бугунги иқтисодий қийин шароитда ҳам корхона ҳиссадорлик асосида уй-жой қуришга маблағ ажратиб йигирма оилани янги квартира билан таъминлади. Ҳозир улар яна йигирмата квартира учун пул ажратишди. Йил охиригача уни ҳам олишмоқчи.

— Маълумки, ишлаб чиқариш узлуксиз янги технология билан таъминланмас экан, вақти келиб маҳсулот сифати туша бошлайди, — дейди Бахтиёр Эргашбеков.— Лекин бунга бизда ҳозирча маблағ ҳам йўқ, имкон ҳам. Аммо эртанги кунимизни ўйласак, қараб турмаслигимиз керак. Қолаверса четдан келтириладиган ҳар бир янги ускуна учун 200—300 миллион сўм тўлашимиз лозим. Шунинг учун ҳам корхона муҳандислари, технологлари ўзимизда янги дастгоҳлар тайёрлашга киришдилар.

Завод октябрь ойида режадаги 1 миллиард 441 миллион сўмлик ўрнига 2 миллиард 32 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, режани 141 фоизга уддалади.

Ёдимда, бундан бир неча ой муқаддам вилоятда ўтказилган катта-катта йиғилишларда ушбу корхонадаги аҳвол ҳақида жуда ташвишланиб гапиришарди. Хомашё тақчиллиги, маҳсулот сифатининг пастлиги, меҳнат унумдорлиги ошмаётганлиги бунга жиддий асос ҳам бўлганди. Лекин завод жамоасининг қисқа фурсатда бугунги муваффақиятларга эришуви, бу ерда ўртача маош миқдори 80 минг сўмдан ошаётганлиги уларнинг имкониятлари жуда катта эканлигидан дарак бераётир. Кўпларнинг назарида бу ерда муваффақиятлар калити энди топилгандек. Зеро, бунга корхона жамоасининг ишончи комил.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХУШХАБАРЛАР

ЧИҚИТДАН... ОЛТИН

Жиззахда АҚШнинг «БРВ» компанияси билан ҳамкорликда ташкил этилган қўшма корхона ишга тушди.

Маржонбулоқ олтин конида йиллар мобайнида руда чиқитидан фойдаланилмас эди. Мазкур корхонада ана шу чиқитдан нодир метал ажратиб олинади. Бу усул билан олтин ажратиб олиш анча арзонга тушади. Шунингдек корхона қишлоқ хўжалиги, тижорат соҳасида ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга хизмат қилади.

ХЎЖАИКОН ТУЗИ — ХИТОЙГА

Хитой Халқ Республикаси маҳаллий саноат корхоналари вакиллари сурхондарёлик ҳамкасблари фаолияти билан танишди.

Шеробод кулолчилик заводида тайёрланаётган маҳсулотлар меҳмонларга маъқул бўлди. Улар мазкур корхона Чан-Чун чинни заводи билан ҳамкорлик қилса, икки томон учун ҳам фойдали бўларди, деган истак билдирди. Хўжаикон туз конида ишлаб чиқарилаётган сифати дунё андазасига мос хомашёга ҳам хитойликларда эҳтиёж бор экан. Меҳмонлар туз харид қилиш тўғрисидаги шартномага имзо чекди.

БОБУР — АНДИЖОН ТЕАТРИ САҲНАСИДА

Йўлдош Охунбобоев номидаги Андижон вилоят мусиқали драма ва комедия театри ижодий жамоаси 75-мавсумини «Заҳириддин Муҳаммад Бобур» спектакли билан бошлади.

Андижонлик ёш драматурглар Заҳириддин Муҳитдинов ва Маннон Ҳамидов қаламига мансуб бу асарни режиссёр Баҳодир Назаров саҳнага қўйди. Буюк шоир ва давлат арбоби Бобур сиймоси истеъдодли актёрлар — Ўзбекистон халқ артисти Обиджон Сандбурҳонов ва республикада хизмат кўрсатган артист Баҳодиржон Маматхонов талқинида томошабинларга манзур бўлмоқда.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

• *Мактуб*
кўнгил элчиси

НЕГА КЎЗГУГА ДАМОДАМ ҚАРАБ ТУРМОҚ КЕРАК?

Бир ривоят бор: эмишки, олис замонларда бир подшоҳ узоқ даврон кечиришни истаб, қавмининг забардаст донишмандларидан кўп яшашнинг сиру асрорларини сўраган экан, кутилмаганда у содда ва ғаройиб жавоб олибди. «Бунинг учун кўзгуга дамодам қараб туриш даркор».

Ҳаётимизда улкан ўзгаришлар содир бўлиб турибди. Бугунги кунда номини бутун жаҳон таниётган Ўзбекистонимизда ҳуқуқий давлат барпо этиш долзарб вазифага айланган. Шубҳа йўқки, бу жиддий масала ўз-ўзидан рўёбга чиқмайди. Шундай экан, келажак йўлини белгилайдиган сўровларга ҳаётимиз кўзгуси — меҳнаткашларнинг дил сўзларни битилган мактубларга қулоқ тутиш, яъни кекса донишманд айтмоқчи, кўзгуга қараш аслида амалиётга татбиқ этаётган қонунларимизнинг яшовчанлигини таъминлашнинг муҳим мезони бўлиб хизмат қилади.

«Ўзим истеъфодаги милиция подполковнигиман, — деб ёзади Андижон вилояти, Хонобод шаҳар кенгашининг депутати ва меҳнат фахрийси **Муҳаммаджон Мамажонов**, — 30 йил ички ишлар бўлимларида оддий миршабликдан ички ишлар бўлими бошлиғигача кўтарилиб, бу соҳада бошимдан жуда кўп «иссиқ-совуқлар» ўтган. Газетада чоп этилган «Талваса» мақоласига қўшимча шуларни айтмоқчиман: «Ҳа, ички ишлар бўлимига бир вақтлар адашиб кириб қолганлар бўлди. Уларга мундир текканидан сўнг ҳатто отасини танимай қолганларни жуда кўп кўрганман. Уларни аниқлаб, баҳридан кечиш керак...».

Маълумки, ДАН ҳақидаги ҳозирги қонунларимизда йўл ҳаракати қоидаларини бузганларга нисбатан қўлланиладиган жарима миқдори -дан -гача қилиб белгиланган. Шуни назарда тутиб, Жиззах вилояти, Бахмал туманидан **Х. Худойқулов** баҳсга чорлайди: «Менингча, бу ҳолатда яна ўша таниш-билишчиликка йўл қўйиб берган бўлмаймизми?».

Шунингдек, «Жарималар адолатли бўлсин ёки мустақиллик қадриятдан бошланади» сарлавҳали мақола муаллифи **Ҳамроқул Бобоев** ҳам ҳайдовчи. Айни пайтда Қашқадарё вилоят У. Юсупов туманидаги таъмирлаш-ишлаб чиқариш корхонасида хизмат қиларкан. «Мен 1966 йилдан буён ҳайдовчилик қилиб келмоқдаман, — деб ёзади у. — Шу давр мобайнида назоратчилар томонидан бирорта ҳам расмий жазо олганим йўқ. Шундай бўлса ҳам «қоидали» ҳайдовчи сифатида эмас, балки оддий бир холис шахс нуқтаи назаридан муносабат билдириб, амалдаги жарима миқдорини тўлиқ маъқуллай олмайман. Айтайлик, кимдир ҳайдовчилик гувоҳномасини унутиб уйда қолдирди. Хўш, ҳужжатнинг уйда қолганлигига ДАН ходими ҳақли равишда ишонмайди. Эҳтимол, у шахсда ҳақиқатан ҳам гувоҳнома бутунлай йўқдир. Менимча, бундай пайтда тегишли бирор нарсани гаровга олиб қолиш кифоя. Масалан, машина рақами ва ҳоказо»... Гарчанд баҳс юритиш тақозо этилса-да, ўзни тийиб яна шу мактубнинг давомидан парча келтирайлик. Маълум бўлишича, туман ДАН бошлиғи бўлиб ўтган техника кўригидан сўнг корхона ҳайдовчиларини йиғиб, очиқ мажлис ўтказади. Ва жумладан шундай дейди: «Ҳайдовчи ёнига одам миндириши бундан кейин ман этилди». Шунга нисбатан ҳайдовчининг эътирози қуйидагича: «Ўзингиз ўйланг, ўриндиқ бўш келаяпти. Йўлда танишим учраб қолди. Нима қилай? Айтинг, ўтиб кетаверайми?».

Бизнингча, ҳар икки воқеа тафсилотини муҳокама қилиш тегишли соҳа ходимларига ҳавола.

Қонунчилик ва инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўлимига келаётган хат-хабарларнинг жуғрофияси ҳам, мавзуи ҳам кенг ва ранг-баранг. Муаллифлари ҳам турли касб соҳиблари. Улар орасида кўп болали онахоннинг шикоят билан иштирок этаётганлиги ачинарли ҳол. Сурхондарё вилояти, Бойсун туманининг Ат-Термизий кўчасидаги 8-уйда истиқомат қилувчи **Ҳиммат опа Ҳафизова** дарду ҳасратларини бош муҳаррирга айтишни лозим топибди. Ундан айрим изтиробли сатрларни ҳукмингизга ҳавола этамиз: «Ўғлим Ҳафизов Шокир Термиз шаҳар ички ишлар бўлимида миршаб бўлиб ишларди. Шу йилнинг февраль ойида Ангор туманида яшовчи, ҳеч қаерда ишламайдиган шахс менинг ўғлим, яна бир миршаб — Абдуназаров Жума ҳамда ДАН ходимларидан бирига дастлаб 11 минг, сўнг 13 минг сўм пулимни олди, деб туҳмат қилди.

Шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғининг ўринбосари Худойназаров ўғлимни уриб, эгнидаги миршаб кийими ва ундаги гувоҳномасини олиб ҳақорат қилади (урганлиги ҳақида тиббиёт хулосаси бор), бироқ бунга ҳеч ким эътибор қилмади. Шундан сўнг ўша зўравон миршаб бир йигитни уриб, унга ҳам шикаст етказди. Шундан сўнг... вазифасидан олишди... Қизиқ томони шундаки, ўғлим билан бир хил жиноят қилган (агар шу гап рост бўлса) миршаб очиқда юриб, ўғлим судгача қамоқда ётди. Боз устига етти-саккиз ойдан сўнг бўлиб ўтган судда ўғлимни беш йил озодликдан маҳрум қилишди-ю, ўша «жабрдийдани» ўшлаган, қўлини орқасига бураган (судда жабрдийда шундай деди) Жума Абдуназаров очиқликка мажбурий хизматга тортилди.... Қани бу ерда адолат, қани ҳақиқат? Ҳатто суд жараёнида ўғлимни урганлари ҳақидаги тиббиёт хулосасига заррача эътибор берилмади... суддан сўнг ҳукмдан кўчирма ҳам ололмадик. Талаб қилганимизда турли хил баҳоналарни рўкач қилишди. Ўғлим эса суднинг эртаси куни норози бўлиб, шикоят хат ёзди. Лекин биров нима қиляпсан, деб сўраган эмас. Наҳотки дунё бедарвоза бўлса?» Ўйлаймизки, бу ҳақли саволга Сурхондарё вилоятидаги мутасадди раҳбарлар жавоб беришади.

Ғузор туман халқ судининг раиси **Б. Суюнов** амалга оширилаётган муҳим ишлар, кейинги вақтда рўй берган ўзгаришларнинг аҳамиятини таъкидлаб, ўз навбатида хизмат вазифаларининг янада такомиллашувига омил бўла оладиган таклифлар билдиради.

Худди шунга ўхшаш таклиф-мулоҳазалар Олтинсой туман халқ судининг раиси **Ислом Қалқонов** ёзган «Суд ислоҳотга муҳтожми?» номли мақолада ҳам учрайди. Судьянинг бундай чўнг савол билан чиқишининг моҳияти: «Менимча, Октябрь инқилобидан сўнг суд органларига эътибор суст бўлган. Ҳозирга қадар бу «касал-муаммо» бўлиб келмоқда. Шунинг учун бўлса керак, судлар энг эски иморатларда, етарли мебеллар билан жиҳозланмаган хоналарда жойлашиб, судьялар эса оғир шароитларда ишлаб келишган. Вилоятимизда 3—4 та суднинг биноси сал талабга жавоб берса-да, аксарияти авария ҳолатида, эски, пастқам... Мустақиллигимизни қўлга киритгандан кейин бу «касал муаммо»га эътибор қилмадикми? Қилганда қандоқ, аммо қарорлар айрим жойларда негадир бажарилмасдан қолиб кетаяпти.

Ҳуқуқшунослик фанлари номзоди **Зиёдилла Муқимов** эса Виктор Илюхиннинг «Қабоҳат ёҳуд... «Ўзбеклар иши» номли китобига тақриз ёзибди. Тақриздан баъзи сабабларга кўра фойдалана олмадик. Фарғона вилоят ҳокимияти адлия бошқармасининг бошлиғи, I-даражали юстиция маслаҳатчиси **Х. Охунжонов**, Паркент тумани ИИБ бошлиғининг муовини милиция майори **А. Абдуллаҳакимов**, республика прокуратурасининг масъул ходими **Муҳаммадали Тоштемиров**, Фарғона вилояти ИИБ матбуот гуруҳи ходими, милиция лейтенанти **Саминжон Қорабоев** ва бошқа кўплаб жамоатчи муаллифлар ҳуқуқ-тартибот ходимларининг ибратли ишлари хусусида хат-хабарлар йўллашган. Хайрли саъй-ҳаракатлари учун муаллифларимизга миннатдорчилик билдирамиз.

Қонунчилик ва ҳуқуқ бўлими.

Қалблар саховати

ЯПОНИЯНИНГ ЁРДАМИ

Наманган вилоят «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасига нодир юклар келди.

Бу Япония Қизил хоч жамияти юборган инсонийлик ёрдамидир. «Япон халқидан дўстлик рамзи сифатида» сўзлари ёзилган қоғоз қутиларда болалар касалхоналари ва бошқа шифохоналар учун тақчил дори-дармонлар, бир марта фойдаланиладиган шприцлар ҳамда қон қуйиш воситалари, бошқа материаллар юборилган. Улар вилоятдаги шифохоналар ва туғуруқхоналарга тақсимланади.

Бу Япониядан келган биринчи одамийлик ёрдами эмас. Яқинда у ердан ёрдам тариқасида жўнатилган болалар таомлари олинди. Келгуси йилнинг бошларида вилоят тиббий муассасалари муҳтож бўлган дори-дармонлар ва тиббий асбоблар келиши кутилмоқда.

ГЎЗАЛЛИК ҲАМ УНУТИЛМАЙДИ

Мирзачўлдаги соғлиқни сақлаш муассасалари рўйхатида косметика ва пластик хизмат кўрсатувчи янги соҳа пайдо бўлди.

Вилоят касалхонасида ташкил этилган соҳа дарров одамлар эътиборини ўзига жалб қилди.

Тажрибали жарроҳ Б. Бобаназаров бошчилик қилаётган бу янги соҳа вақти келиб косметика ва пластик ташрих-операция марказига айланади. Вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси тиббий ходимларни АҚШ ва Германияда ишлаб чиқарилган зарур асбоблар ва материаллар билан таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилди.

(ЎзА).

ҚУЗҒУНЛАР

Суд очерки

(Давоми. Боши ўтган сонда).

Хазинани ўмариш ҳақидаги Салоҳиддин Аҳмедовнинг таклифи жуда жўн эди. Кулоянцга мурожаат қилиб деди:

— Болалигимда отам билан Батумида дам олганмиз. У ерда Чечивидзелар оиласи билан танишиб, уларнинг уйида яшаганмиз. Эсимда, уларнинг кичик ўғли бор эди. Сен грузинга ўхшайсан, отамга Батумидан келганингни айтиб, Чечивидзени тилга оласан. У ишонади ва сени уйга таклиф қилади. Кейин ўзингиз ҳал қиласиз. Отам қўрқоқ одам. Озгина қиссанглар, ўзи пулни чиқариб беради, кейин бўламиз.

Кулоянц тиржайди, «сценарий» унга ёқди. Шунингдек, отасининг ҳовлиси ва унда хоналарнинг жойлашишини аниқ тушунтириб берган Аҳмедовнинг дадиллиги ҳам маъқул келди. У ўғилнинг тузоққа ҳайдаб келгандек режаси асосида отанинг катта миқдордаги бойлигини қўлга туширишига шубҳаланмади.

Кечқурун разил тўда ресторанда тўпланди. Овқат устида Аҳмедов безовталик билан сўради:

— Хўп, қандай эплайсизлар?

— Ховлиқма, — жавоб берди Кулоянц, — бизда уйқу дори бор, ишлатамиз, у тошдек қотади, нима керак бўлса, оламиз ва йўқоламиз.

Аҳмедов хотиржам бўлди. Лекин зиёфат охиригача жим ўтирди. Кейин ҳаммалари Бухорога йўл олдилар, у узоқдан отасининг уйини кўрсатди ва машинадан тушиб қолди.

...Кечга яқин Сабо Аҳмедовнинг уйи олдига оқ «Волга» келиб тўхтади. Унидан кавказликларга айнан ўхшаб кетадиган ёш йигит тушди-да, соф ўзбек тилида ўзига қизиқиш билан қараб турган қўшниларга гап қотди:

— Сабо тоға шу ерда яшайдими? Биз узоқдан келдик, уни кўпдан бери излаяпмиз, топишга ёрдам беринглар.

Чол уйида йўқ экан, бироқ қўшни унинг тезда келишини айтди. Кулоянц ва Шкрябин машинада ўтириб, бир соатча кутишди.

Гувоҳ Я. Мираковнинг кўргазмасидан: «Сабо Аҳмедов келганда йигитлардан бири унга яқинлашди-да, ўзини таништирди. «Сиз Батумидан эмасмисиз, Чечивидзенинг ўғлимисиз?» — сўради Сабо. Йигит тасдиқлади. Улар қучоқлашиб кўришишди. Кейин Аҳмедов уни ва ўртоғини (у ўзини Элбрус деб таништирди) ичкарига таклиф қилди. Сабо менинг хотинимдан овқат қилишга ёрдамлашишни сўради, мени ҳам уйига таклиф қилди».

Бизнингча, чол кутилмаган меҳмонлар ташрифидан хурсанд бўлиб кетганга ўхшарди. Дастурхонда аччиқ-чучук ва ароқ пайдо бўлади. Мезбон гапдан тўхтамас, Батумида ўтказган хушчақчақ кунларини мамнуният билан эсларди. Пайт пойлаб, қўшни ташқарига чиққач, чол нимагадир машғул бўлганида Шкрябин пиёлага уйқу дорисини сепиб юборди. Йигирма минутлар ўтгач, чол бирдан кайф қилди ва диванда ухлаб қолди. Қўшни ўзини ёмон сезиб, уйига жўнади, эрталаб у бетобланиб, ишга ҳам чиқолмади.

Донг қотган чол билан элгиз қолган Кулоянц ва Шкрябин уйни остин-устун қилишди. Бироқ пулдан ва олтиндан дарак топиша олмади. Чол бамайлихотир ухларди, уни уйғотишга бўлган ҳаракат беҳуда эди.

— Уни ўзимиз билан олиб кетамиз, — деди Кулоянц, — ўзига келгач, гаплашамиз. Лаш-лушларни йиғиштир — у магнитофонга ва кийимлар уюмига ишора қилди.

Улар чолни олиб Навоийга жўнагаиларида қоқ ярим кеча эди. Шкрябин дарвозани ёпар экан, атрофга назар солди: ҳеч ким йўқ, ҳовли зулмат ичида.

Эрталаб ўзига келган Сабо Аҳмедов нима бўлганини аранг эслади. Лекин бегона жойга қандай келиб қолганлиги-ю, қўл-оёғи боғлиқлигига тушунмади. Бирдан остонада икки киши пайдо бўлди ва чолнинг эсига кечаги меҳмондорчилик тушди. Бу пайтда унинг ўғли Салоҳиддин қўшни хонада ўтирарди. У отасини тунда олиб келишганини биларди. Эрталаб ерда ухлаб ётган отасини кўриб, юраги униндн, томоғига нимадир тиқилди. Бироқ энди кеч бўлган эди.

Г. Каримованинг кўргазмасидан: «Салоҳиддин қўшни хонадан тез чиқди. Мен ташқарида турардим. У тунда бир қари бойни келтирганларини, унинг пулларини қўлга киритиш лозимлигини айтди. Кейин қўшимча қилдики, чол ўлгудек хасис, у ҳатто ишга пулларини белига чирмаб борарди, бундайларни қийнаш ва пулини олиб қўйиш керак. «Агар, — деди у, — шунга эришсак, бу пуллар фақат бизга эмас, ўйнашларимиз, бола-чақаларимизгача етиб ортади». Шунда ҳам мен бу чол Салоҳиддиннинг ўз отаси эканини билганим йўқ...»

Печка олдида туриб қозонда ниманидир айлантираётган Гулноз ўтган воқеалар ҳақида ўйлаб кетди, балки у ота-онаси бағридан сирли равишда беҳуда чиқиб кетгандир. Албатта, пионерлар саройида концертмейстер бўлиб ишлаётган қизнинг дугоналари уни эслаётгандир. Ўша тинч, осуда кунлар қайтармикан? Бирдан эшик очилди. У титраб кетди. Хонага Кулоянц кирди. Унинг кайфияти бардам, нимагадир жаҳд этган эди. Гулноз Кулоянцнинг шкафдан милтиқни олганини ва чопонни ичига яширганини кўриб турарди.

— Кетдик, — Гулнозга қисқа сўз қотди у.

Қиз сўзсиз бўйсунди. У қўрқув ичида шунгача кириш тақиқланган хона остонасига қадам қўйди. Ерда 60 ёшлардаги чол думалаб ётарди. Қўл ва оёқлари боғланган, қалин мўйловли чорпахил юзи сарғиш-кўк рангда. Оқ оралаган қалин сочлари пахмайиб кетган. Эгнида униққан шим ва эски куйлак. Чол ингради.

— Бу ўқланган, — деди Кулоянц милтиқни қизга бераркан. — Агар қичқириб одамларни ёрдамга чақирса, қўндоқ билан ур. Қочса, пешонасидан от. Биз келгунча уни қўриқлайсан. Тушундингми?

Қиз қўрқув ичида қуролни олди ва чолнинг қаршисида ўтирди.

Бу вақтда Кулоянц ва Шкрябин Бухорога етиб борганди. Узоқ қийноқлардан кейин Сабо Аҳмедов пул ва тиллалари яширинган синглисининг адресини айтди. Бироқ улар уйда йўқ экан.

Тошкент шаҳар суди жиноий ишларни судлов коллегияси ҳукмидан: «С. Аҳмедов маълум қилган сир бўйича Кулоянц ва Шкрябин Чернишевский кўчаси 6-уйдан ҳеч нарса топа олмайдилар. Яна бир қанча ўринларни тинтув қилишиб, мақсадларига эриша олмагач, Навоийга қайтишади. Шундан сўнг Кулоянц ва Шкрябин Аҳмедовни қаттиқ қийнаб, ҳаёти учун муҳим жойларига тепиб, азоб берадилар. Пул ва қимматбаҳо буюмлар яширилган жойнинг адресини билиш мақсадида Кулоянц дазмолни олиб, қиздиради ва Аҳмедовнинг баданига босади. Жабрланувчининг чинқириғи эшитилмаслиги учун Шкрябин унинг оғзини ёстиқ билан бекитади».

Қаттиқ қийноқларга бардош бера олмаган мўйсафид ҳовлисидаги омборхонани айтади. Улжа илинжида қутурган қузғунлар яна Бухорога йўл олишади. Улар айтилган жойни икки метр чуқурликда кавлашиб ҳам ҳеч нарса топиша олмайди. Кўзларига қон тўлиб қайтадилар ва ўз қурбонларига баттар азоб берадилар

Республика Ички ишлар вазирлиги тергов бўлимининг ўта муҳим ишлар бўйича катта терговчиси В. Решетников билан суҳбатдан: «Тергов давомида инсонлик қиёфасини йўқотган кишиларнинг ўта ваҳшийликларига дуч келинди. Уларнинг қилмишлари ўзлари ҳақида маълумот бериб турибди. Уларнинг ҳатто ўз ота-оналарига, қариндошларига шафқатсизлиги кишини ажаблантиради. Политехника институтининг талабаси Сергей Шкрябин отасидан янги машинани тортиб олади, унинг депутатлик гувоҳномасидан ўзбошимчалик билан фойдаланади. Қўшни хонада бўлган Салоҳиддин Аҳмедов отасининг фарёдларини эшитиб, суҳбатдошига хотиржамлик билан «Яхши ишлов бермаяпсизлар, мен бўлганимда аллақачон пулларини суғуриб олардим», — дейди».

Тасодифга умид қилган ва вақтдан ютмоқчи бўлган Сабо Аҳмедов яна бошқа жойнинг адресини айтади. Бу сафар қароқчилар барча хоналарнинг полларини остин-устун қилиб ташлашади, бироқ мақсадлари ҳосил бўлмайди. Уларнинг йўқлигида чолни Г. Каримова қўриқлаб туради, раҳми келиб дазмолни яширишгагина қурби етади.

Учинчи ҳаракатлари ҳам беҳуда кетган қузғунлар аламларини олиш учун Салоҳиддин Аҳмедовдан кимсасиз чекка жойни кўрсатишни сўрайдилар.

С. Шкрябиннинг тергов давомидаги кўргазмасидан: «Салоҳиддин чолни шаҳар четидаги ташландиқлар уюми орасига олиб боришни таклиф қилди. У жойда ҳеч ким бўлмаслигини айтди. Биз Армик иккимиз чолни багажга тиқиб, айтилган жойга йўл олдик. Армик унга гап қотди: «Айтасанми ёки йўқ?» Чолдан садо чиқмади. У ўлиб қолган экан. Армикнинг таклифи билан уни шу ерга кўмадиган бўлдик. Машинадан белкурак олиб, чуқур қазиқ-да, жасадни даф қилдик. Кейин Навоийга қайтиб, Салоҳиддинни топдик. Унга чол ўлганини айтдик. Салоҳиддин хазинанинг яширинган жойини билолмаганимизга жуда афсусланди...»

Жиноятчилар қўлга тушгач, Кулоянц ўз қотиллигини бўйнига олмади. У гўё ўша кеча Наташа деган танишининг квартирасида бўлганини айтди. 20 ёшлардаги сариқ сочли бу қиз қайсидир магазинда сотувчи бўлиб ишлар экан. Кулоянцнинг уйдирмасини текшириш мақсадида тергов-тезкор гуруҳи Навоий шаҳридаги 19—25 ёшли Наташа исмли ҳамма қизларни тафтиш қилишди.

Тергов материалларидан: «Рўйхатдаги Наташа исмли барча қизларга айбланувчи Кулоянцнинг фотосурати кўрсатилди. Суриштирув давомида қизлар бундай танишлари йўқлигини, суратдаги шахсни учратмаганликларини тан олдилар».

Бир неча кун ўтгач, машъум воқеалар рўй берган хонада Салоҳиддин Аҳмедов пайдо бўлди. Бу пайтда Гулноз уй эгаси билан хонани тартибга келтирган, гиламдаги доғларни тозалашган эди.

— Армик ва Серёжага айт, — ўшқирди Аҳмедов, — менинг изимдан милиционерлар юрибди. Сизлар кетишларинг керак.

Кейинги кун ўғрилар тўдаси Қаршига йўл олишди. Машина Каримовалар уйига яқинлашар экан, Кулоянц қизга далда берди: «Қўрқма, ўн кунлардан кейин биз қайтамиз».

Улар кетишди. Гулноз ҳаяжон ичида уйига кирди. Мавҳум ҳиссиётлар, қўрқув уни тарк этмасди. Ота-онаси ўз ишлари билан банд бўлиб турганда шкафга яқинлашди-да, саккиз дона уйқу дорисини ютиб юборди. У ота-онасининг терганишларидан қутулмоқчи эди

Л. ЭБЕРЗЁНОК,
«Халқ сўзи» ва «Народное слово» мухбири.
(Давоми бор).

Республикамизда турли миллат вакиллари ягона оила аъзоларидек дўст-биродар бўлиб меҳнат қилишмоқда. Доғистонлик Магамед Загиров Хоразм вилоятини макон тутиб, кўчиб келганига 14 йил бўлди. Шу йиллар мобайнида у ўзининг меҳнатсеварлиги, ҳалоллиги билан атрофидагиларнинг ҳурмат-эътиборини қозонди.

СУРАТДА: Урганч шаҳридаги мураккаб маиший-техника асбобларининг устаси М. Загиров ўз устахонасида.

Қадамбой ОТАЕВ олган сурат.

Ўзбекистон футбол мамлакати бўлади

«НЕФТЧИ»— ОЛТИН ЖАМОА

«НЕФТЧИ» Ўзбекистон чемпиони бўлибгина қолмай, футбол шарҳловчилари севиб ишлатадиган «энг... энг» атамасига энг кўп сазовор бўлган жамоа ҳамдир.

«Нефтчи» чемпионат қатнашчилари орасида энг кўп тўп (83 та) киритди. Энг кўп ғалабага эришди —24 та, энг кўп — 11 марта йирик ҳисобда ғалаба қозонди. Ўз дарвозасидан эса энг оз (27 та) тўп ўтказиб юборди. Ўз уйидаги 15 ўйиннинг ҳаммасида ғалабага эришди. Меҳмонлар майдонида ҳам энг кўп очко (22 та) жамғарган жамоадир. Чемпионатнинг энг сермаҳсул тўпурари шу жамоа ҳужумчиси Рустам Дўрмонов бўлганлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. Унинг рақиблар дарвозасига киритган тўплари 24 тага етди.

Ўтган йили икки жамоа — «Нефтчи» ва «Пахтакор» мамлакат чемпиони деб эълон қилинди. Бу хулосанинг мунозарали эканлиги ҳақида матбуотда кўп мулоҳазалар билдирилди. Лекин бизнингча, бунга фақаттина одил тарих ўзининг холисона баҳосини берди. Ўтган йили «Пахтакор»ни икки бора мағлубиятга учратган фарғоналиклар бу йилги ғолибликлари билан ўтган йилги мунозарали баҳсга батамом нуқта қўйдилар.

Хўш, Фарғонада дунёдаги энг оммавий ўйинлардан бири футболнинг ривожланишига ва мухлисларнинг доимо иштиёқ билан ўйингоҳларга ташриф буюришига сабаб нимада?

Фарғонада футболга жуда катта эътибор берилади. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорига асосан вилоятда 2000 йилгача футболни ривожлантириш миллий дастури ишлаб чиқилган ва у оғишмай амалга оширияпти

Ана шу дастурга биноан вилоятдаги барча футбол жамоалари ва уларнинг аъзолари, спорт мактаблари, вилоят футбол федерацияси 3 йил муддатгача ҳамма турдаги солиқлардан озод қилинган. Агар футбол майдонларида ўтказиладиган лотерея ўйинлари, томошалар, санъаткорларнинг чиқишлари ва бошқа тадбирларда футболни ривожлантириш кўзда тутилган бўлса, бу ҳолда даромадлардан ҳам солиқ ундирилмайди.

Келинг, яхшиси бу ҳақда мутасаддиларнинг ўзлари гапиришсин.

ФАРҒОНАДА ВУГУН ҲАММА ФУТБОЛЧИ

Фарғона вилояти спорт қўмитасининг раиси

Энвер АБЛЯКИМОВ:

— Барча турдаги спорт ўйинлари ёш авлодни жисмонан бақувват, ақл-идрокли, соғлом ва энг муҳими меҳнатга лаёқатли қилиб тарбиялаш омилидир. Айниқса, ҳурматли Президентимизнинг «Соғлом авлод учун» махсус орден таъсис этганлиги ва шу дастур бўйича олиб борилаётган ибратли ишларида спортнинг, хусусан футболнинг ўзига хос ўрни бор. Чунки ҳозир вилоятимиздаги спортнинг бу оммавий тури билан 20 мингдан ортиқ киши шуғулланаяпти. Ўзбекистон Жумҳурияти олий табақасида 2 та, 1-табақада 2 та, 2-лига ўйинларида эса 18 та жамоа иштирок этмоқда. Шунингдек, вилоят футбол чемпионатининг олий лигасида ҳам 20 га яқин жамоа иштирок этяпти. Умуман, вилоят футбол федерациясида спорт усталари жамоаси сифатида қайд этилган 40 та клуб бор.

Хўш, Фарғона вилояти футболининг бу қадар оммавийлашиб кетишининг туб сабаблари нимада? Республикада биринчи бўлиб Фарғона футбол федерацияси хўжалик ҳисобига ўтди. Ҳар бир шаҳар, туманда футбол байрамларини ўтказиш одат тусига кириб қолди.. Ҳозир вилоятда биророрта туман йўқки, футбол ўйингоҳи бўлмаса. Айниқса, Бағдод, Учкўприк туманларида бу соҳага алоҳида эътибор берилаяпти. Шунинг учун ҳам «Бағдодчи» жамоаси Ўзбекистон чемпионатининг 1-лигасида муваффақиятли қатнашяпти. Учкўприкнинг «Зафар» жамоаси эса иккинчи табақадаги 18 жамоа ўртасида пешқадам бўлди.

Фақат шу йилнинг ўзида футбол билан боғлиқ 12 та турнир, учрашувлар ўтказилди. Бу мусобақаларни маблағ билан таъминлашни вилоят футбол федерацияси ўз зиммасига олган. Жамоаларнинг мавсум давомида доимо ўйинга шай ҳолда, мутахассислар тили билан айтганда «форма»да бўлиши учун чемпионатнинг оралиқ таътилида «мастер»лар командалари иштирокида 350 минг сўмлик мукофот заҳирасига эга бўлган турнир ўтказилди.

Футболни ривожлантириш бўйича вилоят дастурида Марғилон ва Қўқон шаҳрида ихтисослаштирилган футбол мактаблари очиш, Фарғона шаҳрида эса махсус болалар ва ўсмирлар футбол интернатлари ташкил этиш вазифаси белгиланган эди. Айни кунларда Марғилондаги ихтисослаштирилган мактабда машғулотлар бошлаб юборилди. Қўқон ва Фарғонадаги ўқув даргоҳлари эса янги йилдан машғулотларни бошлашга шай бўлиб турибшибди. Айни кунларда Фарғонадаги марказий «Спартак» ўйингоҳини қайта таъмирлаш, томошабин ўриндиқлари сонини 20 мингга етказиш учун лойиҳа ҳужжатлари тайёрланиб, буюртмачиларга етказиб берилиш арафасида. Водил қишлоғида «Нефтчи» жамоасининг машғулотгоҳи бунёд этилди.

Вилоятимизда ҳафтанинг ҳар сешанбаси футбол куни деб эълон қилинган. Шу куни вилоят футбол федерацияси ишқибозлар, ҳакамлар, мураббийлар ва бошқа мутахассислар билан гавжум бўлади. Мунозаралар чоғида ўртага қўйилаётган муаммолар ҳал қилиш учун тегишли ташкилотларга юборилади.

Яқинда Европа футболи тарихи билан танишаётиб, қудратли футбол давлатлари — Италия, Германия, Испания ва Францияда 50-йилларнинг бошларида худди биздагидай жараён кечганлиги билан танишиб қолдим. Албатта, бу мамлакатларда миллий ва маҳаллий футболни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилган. Биз ҳам шу йўлдан бораяпмиз. «Темирйўлчи» жамоасида тўласинча Фарғона футболининг вакиллари қатнашяптилар. «Боғдодчи»да эса фақат маҳаллий миллат вакиллари тўп суришяпти. Бу ишларнинг барчаси фақат футболни ривожлантиришга, унинг оммавийлигини юксалтиришга қаратилган.

Шу ўринда ўзимни ўйлантириб юрган баъзи бир муаммолар ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Чемпионат ҳамда биллур соврин учун бўлган баҳсларда «Нефтчи» Наманганнинг «Навбаҳор» жамоаси билан 9 кунда 3 та ўйин ўтказишига тўғри келди. Бундан ташқари баъзан биз икки-уч кунда ўйинларда қатнашсак, қўшниларимиз 4-5 кун дам олишиб, майдонга тушишади. Албатта, бундай ҳол жамоага ҳам жисмоний, ҳам руҳий таъсир ўтказаяпти.

Республикада чемпионат ўйинларини ўтказиш тартиби бор. У ўйинчилар учун қонун ўрнини ўтайди. Лекин баъзан шу тартибдан чиқиш ҳоллари ҳам бўлмоқда. Масалан, чемпионат бошланишида Февзи Давлетов Наманганнинг «Навбаҳор» жамоаси таркибида «Нефтчи»га қарши майдонга тушди. Орадан 4 тур ўтиб, у яна Тошкентнинг Марказий Армия спорт клуби таркибида бизнинг жамоамизга қарши тўп сурди. Бундай ўзбошимчалик ҳеч қандай қуюшқонга сиғмайди. Афсуски, бизнинг бу борадаги эътирозларимиз эътиборсиз қолиб кетди. Ўйлайманки, бундай камчиликлар келгуси мавсумда бутунлай барҳам топади.

МУРАББИЙ АВВАЛО ОТА БЎЛИШИ КЕРАК

«Нефтчи» жамоасининг бош мураббийси

Юрий САРКИСЯН:

— МЕН аслида футболда назариётчиликдан амалиётчиликни устун қўяман. Москвада олий мураббийлар мактабида таҳсил кўрганлигим жамоанинг бугунги муваффақиятида етакчи омилдир десам муболаға бўлмайди.

Кўпчилик «Нефтчи» Ўзбекистон чемпионатидаги футболчиларга энг кўп маош ва мукофот тўлайдиган жамоа, деб ўйлашади. Лекин мен шу ўринда жамоа ўйинчиларига республика чемпионатида 10-ўриндан қуйироқда жойлашган клуб футболчиларига нисбатан ҳам кам маош тўлашимизни сир бўлса ҳам айтиб ўтмоқчиман.

Ғалабага иштиёқ руҳи жамоанинг доимий шиори эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим. Футболчиларни ҳар бир ўйинга жанговар руҳда тайёрлаш, уларнинг қобилияти, маҳорати даражасида топшириқ бериш жуда муҳимдир. Менга бу борада жамоа шифокори Воҳиджон Раҳимов катта ёрдам беради. Ҳар бир ўйиндан аввал у менга ўйинчиларнинг саломатлиги, кайфияти, қандай дам олганлиги ҳақида маълумот беради. Шунга қараб ўйинчиларни майдонга чиқараман.

Жамоамизда «бир киши ҳамма учун — ҳамма бир киши учун» шиорига қатъий амал қилинади. Ўйинчининг ёши, қобилияти, хизматидан қатъий назар, бир хил шароит яратилган. Уларга бир хилда муносабатда бўлинади. Рустам Дўрмонов ҳақиқатан ҳам ўта қобилиятли ҳужумчи, майдонни ғоят нозиклик билан ҳис қилади. Шунинг учун ҳам у 24 та тўп киритиб, тўпурарлар баҳсида ғолиб чиқди. Лекин жамоада унга ҳеч қандай қўшимча имтиёзлар яратилгани йўқ, алоҳида эътибор берилмайди. Уни сен «юлдуз»сан, деб қўлимизда кўтариб юрмаймиз. Агар берилган топшириқлар, тактик машқларни бажармаса, ўйиндан четлатишга чора кўрамиз.

Ҳар бир ўйинчининг майдонда ўз ўрни ва зиммасидаги масъулиятли топшириғи бўлади. Шунинг учун ҳам Равшан Бозоров, Асад Дўрмонов, Александр Тихонов, Сергей Лебедев, Степан Атоян, Рустам Абдуллаев, Альберт Цараевлар ўзларига топширилган вазифани сидқидилдан, юксак маҳорат билан бажаришга ҳаракат қилишади.

Футболчи ноёб истеъдод эгаси, лекин мураббий бутунлай бошқа фазилат соҳиби бўлиши керак экан. Илгарилари нега Пеледай машҳур мураббий чиқмаган, деб ўйлаб юрардим. Чунки мураббий биринчи навбатда катта ҳарфлар билан ёзиладиган ИНСОН бўлиши лозим экан. Ҳар бир ўйинчига фақат ўз фарзандидай муносабатда бўлиши, севиши жуда муҳим. Чунки устозининг қиёфасини, маҳоратини майдондаги ўйинчи белгилаб беради.

Мен футболчи, устоз, инсон сифатида ҳаётда эришган барча муваффақиятларим, ютуқларим учун она шаҳрим Фарғонадан, фарғоналиклардан беҳад миннатдорман. Шу ерда оилали бўлдим, инсон сифатида қадр-қиммат топдим. Ёмон одамлар билан яхши иш қилиб бўлмаслигига тўла ишонч ҳосил қилдим. Кўпчилик Саркисян Арманистондан келган, у барибир бир кунмас-бир кун юртига кетади, деганларини эшитсам, хафа бўламан. Инсон қаерда ҳурмати бўлса, қадр топса, ўша ерда униб-ўсиб, улғаяр экан. Менга қандай эътироз билдиришларидан қатъий назар, фарғоналик бўлиб қоламан.

Шу ўринда «Халқ сўзи» рўзномаси республика футбол чемпионатини энг яхши, холисона ёритганлигини, барча командаларга бирдай муносабатда бўлганлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Холисона, адолатли баҳо бериб, қўллаб-қувватлаганликлари учун, ўзбекона катта раҳмат!

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Совринлар, рекордлар, натижалар •

ЙИЛНИНГ ЭНГ ЯХШИ ФУТБОЛЧИСИ

1992 йил — Валерий Кечинов («Пахтакор»)

1993 йил — Миржалол Қосимов («Пахтакор»)

«Ўзбекистон футболи» ҳафталиги уюштирган спорт журналистлари сўровига кўра, Миржалол Қосимов йилнинг энг яхши футболчиси деб топилди. Спорт журналистларидан 31 киши унга биринчи, 10 киши иккинчи, 2 киши учинчи ўринни берди. Натижада у 115 очко тўплаб, иккинчи ўринни эгаллаган Рустам Дўрмоновдан 46 очко ўзиб кетди.

ЭНГ СЕРМАҲСУЛ ТЎПУРАР

1992 йил — Валерий Кечинов (25 тўп).

1993 йил— Рустам Дўрмонов (24 тўп).

Рустам ўзининг 9 тўпини биринчи, 16 тасини иккинчи даврада киритди. Қизиғи шундаки, у Фарғонадаги учрашувларда ҳам рақиблар дарвозасини 16 марта ишғол этди. 24 тўпдан бор-йўғи биттасини ўн бир метрли жаримадан киритган. Дўрмонов «Шифокор» ва «Навбаҳор» жамоаларидан бошқа ҳамма клублар дарвозасини забт этди.

СОВРИНДОРЛАРДАН ҲАЙИҚМАЙ

1992 йил — «Нурафшон» (Бухоро).

1993 йил — «Нурафшон».

Бу соврин чемпионат медалларига сазовор бўлган номдор жамоалар билан ўйинда энг юқори натижага эришган клубга топширилади. «Нурафшон», «Нефтчи»дан икки (2:0, 1:3), «Пахтакор»дан бир (0:0, 0:2), «Навбаҳор»дан уч (0:0, 3:1) очко олиб ушбу соврин эгаси бўлди.

ҒАЛАБАГА ВЎЛГАН ИРОДАСИ УЧУН

1992 йил — «Пахтакор»

1993 йил — «Политотдел» (Тошкент вилояти)

Бу соврин ўйин давомида ютқазиб туриб, учрашувда ғалабага эришган жамоага берилади. Совринга бир йўла уч жамоа («Нефтчи», «Навбаҳор», «Политотдел») тўрт баллдан тўплаб, даъвогарлик қилишди. Ушбу ғалабаларнинг сафарда эришилганлиги инобатга олинганда «Навбаҳор» рўйхатдан ўчди. «Нефтчи» эса ушбу ғалабалардаги тўплар нисбатига кўра «Политотдел»га «ютқазди».

«Политотдел» «Шифокор»га 1:0 ҳисобида ютқазиб туриб, сўнг 2:1 ҳисобида ғалабага эришган. Шунингдек, жамоа «Орол» (5:1), «Кушон» (6:3), «Динамо» (2:1) устидан шундай ғалабага эришган.

ҲУЖУМ «ҚИРОЛИ»

1992 йил — Фурқат Эсонбоев («Кимёгар», «Навруз»).

1993 йил — Миржалол Қосимов, Шуҳрат Мақсудов (ҳар иккиси ҳам «Пахтакор»дан).

Бу соврин бир неча марта бир ўйинда учтадан ортиқ тўп киритган ўйинчига берилади. Миржалол ҳам, Шуҳрат ҳам икки мартадан шундай муваффақиятга эришган.

ТАРАҚҚИЕТИ УЧУН

1993 йил — «Политотдел».

Бу соврин турнир жадвалида ўтган йилгита нисбатан юқорироқ поғонага кўтарилган жамоага берилади. Биринчи мукофот олий лигадаги ягона жамоа хўжалиги клубига насиб этди. Олий лиганинг янги вакили охирги ўриндан тўққизинчи поғонага кўтарилиб энг кўп —36 баллга эга бўлди.

ИШОНЧЛИ ДАРВОЗАБОН

1992 йил — Николай Стасюк («Нефтчи»).

1993 йил — Наримон Османов («Нефтчи»).

Ўтган йили Николай Стасюк ўз дарвозаси дахлсизлигини 603-дақиқагача таъминлаган эди. Бу йилги ишончли дарвозабоннинг эришган натижаси 393 дақиқа бўлди.

СЕВИМЛИ ЖАМОА

Бу йил энг кўп томошабин «Навбаҳор» жамоаси учрашувларини ўйингоҳга келиб кузатган. «Навбаҳор»нинг ўз майдонидаги учрашувларига 234.300, сафардаги ўйинларига 69.000, жами 303.300 томошабин ташриф буюрган.

Зарифжон ХИДИРОВ,
«Ўзбекистон футболи» ҳафталиги мухбири.

МУХЛИСЛАР ЕН ДАФТАРИГА

ЕВРОПА кубоклари учун баҳсларни бизнинг юрт футболсеварлари ҳам катта қизиқиш билан кузатиб боришяпти. Мухлисларга ушбу баҳсларнинг қайси кунлар ўтказилишини хабар қилмоқчимиз.

1994 ЙИЛ

2 МАРТ. Кубок эгалари кубоги ва УЕФА кубогининг 1/4 финали биринчи учрашувлари, Чемпионлар лигасининг 3-тур ўйинлари.

16 МАРТ. 1/4 финалнинг жавоб учрашувлари, чемпионлар лигасининг 4-тур ўйинлари.

30 МАРТ. Кубок эгалари кубоги ва УЕФА кубогининг ярим финали — дастлабки учрашувлар. Чемпионлар лигасида 5-тур.

13 АПРЕЛЬ. Ярим финалнинг такрорий учрашувлари. Чемпионлар лигасида 6-тур.

27 АПРЕЛЬ. УЕФА кубоги финалининг дастлабки учрашуви. Чемпионлар лигасининг ярим финал ўйинлари.

4 МАЙ. Кубок эгалари кубогининг финал учрашуви.

11 МАЙ. УЕФА кубоги финалининг такрорий учрашуви.

18 МАЙ. Чемпионлар лигасининг финал учрашуви.

•

Чемпионлар лигаси ва Кубок эгалари кубоги ғолиби ўртасидаги суперфинал учрашуви ҳақида ХФФ қўшимча маълумот беради.

• Янги нашрлар

МУСТАҚИЛЛИК «ГУЛИСТОН»И

«Гулистон» ва «Нафосат» ойномалари негизида ташкил топган. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги муассислигида чоп этиладиган янги «Гулистон» ойномаси бадиий-безакли нашрдир. Унда Мустақил Ўзбекистоннинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ҳамда маънавий-бадиий тараққиёт йўли ўз ифодасини топади.

Президентимизнинг маънавий қадриятларни тиклаш, мустақиллик мафкурасини яратиш, бой ўтмиш меросимизни ўрганиш ва оммалаштириш, халқимизнинг миллий урф-одат ҳамда анъаналарига кенг йўл очиш тўғрисидаги фикр-мулоҳазалари ойнома йўналишини белгилайди. Шунингдек, меҳнаткашларнинг маънавий турмуши, маданий қурилиш, бадиий-эстетик жараёнлар ойномадан салмоқли ўрин олади. Маданият ва санъат арбобларининг ҳаёти ва ижоди, мерос масалалари, асори-атиқаларни сақлаш ва таъмирлаш, халқ ижоди ва ҳунармандчилиги, маданий-маърифий муассасаларнинг фаолияти, ёш истеъдодларни аниқлаш ва тарбиялаш, санъат ва маданият олийгоҳларининг ўқув тарбия тизими кенг ёритилади.

Бу йилги обуна анча қийин кечаётганига сабаблар кўп. Обуна рўйхатига аввал «Маданият», сўнгра «Гулистон» номи билан кирган янги «Гулистон»га обуна бўлишни истаганлар бизга жойлардан кўплаб қўнғироқлар қилишмоқда.

«Нафосат» ҳамда «Гулистон» ойномаларининг муштарийларига шуни эслатиб ўтишни истар эдикки, сиз ёқтирган янги «Гулистон»га обуна 1 январгача давом этади. Вақт оз қолди. Ойнома 1994 йили ҳар икки ойда бир марта чиқади. Индекси — 75233. Матбуот тарқатиш ташкилотларининг харажатлари қўшилиб бир йилга обуна 2328 сўмни ташкил этади.

Азиз муштарийлар! Қарс икки қўлдан чиқади. Биз енгимизни шимариб ишлашга, ижодга тайёрмиз. Сизнинг хатларингиз, ҳиммматингиз ва меҳрингизга муштоқмиз.

Тилаб МАҲМУДОВ,
«Гулистон» ойномаси бош муҳаррири вазифасини бажарувчи.

10—20 ДЕКАБРЬ: ҚИЗИЛ ЯРИМОЙ ЖАМҒАРМАСИГА МАБЛАҒ ЙИҒИШ ЎН КУНЛИГИ

МЕҲР-МУРУВВАТНИ ДАРИҒ ТУТМАНГ

ЕР ЮЗИДАГИ жамики мамлакатларнинг Қизил хоч ва Қизил яримой жамиятларида хайр-эҳсон йўли билан маблағ йиғиш ўн кунликларини ўтказиш аллақачон хайрли анъанага айланиб қолганлиги бугунги кунда кўпчиликка маълум.

1992 йилнинг декабрида ўтказилган дастлабки ўн кунлик якунлари бу хайрли ишни халқимиз ғоят маъқуллаб кутиб олгани ва қўллаб - қувватлаётганини амалда кўрсатди. Ўзбек халқининг хожатбарорлик ҳислати шарофати билан Қизил яримой жамғармасига юз миллион сўмдан зиёд маблағ тушди. Тиббиёт ва Халқ таълими вазирликлари девонлари ва бўлимлари, ташкилот ва муассасалари, кўпгина касаба уюшмалари, кичик ва қўшма корхоналар, минглаб фуқаролар, айниқса, мурувват кўрсатдилар.

Қизил яримой жамғармасига хайр-эҳсон йўли билан тушаётган бу маблағларнинг ҳаммаси муҳтож фуқароларнинг кори-ҳайрларига сарфланмоқда. Чунончи, йил бошидан бери ногиронларга жами 10 миллион сўмлик аравачалар ҳадя этилди, қариганда ёлғиз қолган муҳтожларга, кўп болали камчиқим оилаларга 40 миллион сўм маблағ моддий ёрдам тариқасида сарфланди. Табиий офатдан зарар кўрган фуқароларга 20 миллион сўмлик ёрдам кўрсатилди. Биродаркушлик урушларидан жабрланган тожик биродарларимизга 30 миллион сўмлик озиқ-овқат, кийим-кечак ва рўзғор учун зарур буюмлар беминнат ёрдам тариқасида етказиб берилди.

Айни кунларда яъни 10 декабрдан бошлаб Қизил яримой жамғармасига маблағ тўплаш иккинчи ўн кунлиги давом этмоқда. Ўйлаймизки, барча вазирликлар, идоралар, корхоналар, концернлар, давлат тасарруфидан ташқари корхоналарнинг саховатпеша раҳбарлари ва савобталаб фуқароларимиз ёлғиз кексалар, ногиронлар, етим-есирлар, камхарж оилалар ва муҳтожлардан меҳр-мурувватларини дариғ тутмайдилар ва ўтган йилдаги сингари бу йил ҳам ўн кунликнинг фаол иштирокчилари бўладилар. Зеро, улардан тушадиган хайрия маблағлари фақат умидвор ҳамюртларимизнинг кори-хайрларига сарфланажак.

Жумҳуриятимиз Қизил яримой жамияти жамоалари номидан саховатпешаларга аввалдан миннатдорчилик изҳор этиб, жамғармамизнинг тўлов рақамларини маълум қиламиз:

000700348 МФО 172682304, Тошкент саноат-қурилиш банки, Юнусобод бўлими.

А. ТОШМУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон Қизил яримой жамияти марказий қўмитаси бўлим бошлиғи.

КОРХОНА, ТАШҚИЛОТ РАҲБАРЛАРИ ВА ИШБИЛАРМОН КИШИЛАР ДИҚҚАТИГА!

1993 йил 15 декабрдан Тошкент хўжалик ва маданий моллар савдо ташкилоти «Омад» акционерлик савдо ишлаб чиқариш жамиятига айлантирилганлигини маълум қилади.

Тел. 331943, 338066.

Тошкент ш. Фарғона йўли, 24, инд. 700005.

Абдулла Қодирий номли маданият олий илмгоҳи маъмурияти ва маданиятшунослик куллиёти жамоалари маданий-маърифий ишлар кафедрасининг ўқитувчиси Ойгул Ҳакимовага онаси

НАБИРА ая-

нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этадилар.

Ўзбекгидрогеология ишлаб чиқариш бирлашмаси, гидрогеология ва инженерлик геологияси илмгоҳи жамоалари катта илмий ходима Муҳаррам Одиловага онаси

Муаттар опа РУСТАМОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

ХАЛҚ СЎЗИ
•
НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖУРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидакрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Сатторов, навбатчи — Ғ. Эшмуродов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001. Буюртма Г—599. 441. 97346 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди 24.00.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Х23456